

DOWLADDA PUNTLAND
EE SOOMAALIYA
XAFIISKA
GARYAQAANKA GUUD

ولاية بونت لاند
الصومالية
مكتب
المحامي العام للدولة

PUNTLAND STATE OF SOMALIA
OFFICE OF THE SOLICITOR GENERAL

SANADKA 23 ^{AAD}	CADADKA 8 ^{AAD}	TAARIKH: 15/08/23	Lam. 06
---------------------------	--------------------------	-------------------	---------

FAAFINTA RASMIGA AH

OFFICIAL GAZETTE

الجريدة الرسمية

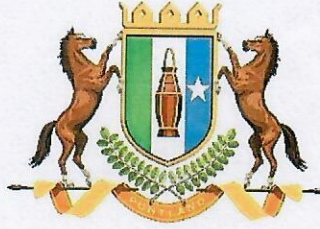
**Sharciga Wax-ka bedelka Ilaalinta iyo Maaraynta Deegaanka ee Dowladda
Puntland**

TUSMADA	
Qeybta 1 ^{aad}	<i>Xeerarka Baarlamaanka iyo Heshiisyada Caalamiga ah Sharciga wax-ka bedelka Ilaalinta iyo Maaraynta Deegaanka ee Dowladda Puntland</i>
Qeybta 2 ^{aad}	<i>Xeerarka iyo Digreetooyinka Madaxweynaha. WAXBA MALEH</i>
Qeybta 3 ^{aad}	<i>Xeer Nidaamiyeyaasha Wasaaradaha, Xeerarka Goleyaasha Deegaanka iyo Barnaamijyada Dowladda. WAXBA MALEH</i>
Qeybta 4 ^{aad}	<i>Go'aanmada Maamulada iyo Qaraarada Maxkamadaha. WAXBA MALEH</i>
Qeybta 5 ^{aad}	<i>Amarada, Ogeysiisyada iyo Qandaraasyada Dowladda. WAXBA MALEH</i>

DOWLADDA PUNTLAND
EE SOOMAALIYA

XAFIISKA
MADAXWEYNAHA

ولاية بونت لاند
الصومالية

مكتب
الرئيس

PUNTLAND STATE OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

Sharci Lr. 06 ee 15-ka Agoosto 2023, kuna saabsan Sharciga Wax-ka-bedelka Ilaalinta iyo Maaraynta Deegaanka ee Dowladda Puntland.

Madaxweynaha Dowladda Puntland

Markuu arkay: Dastuurka Dowladda Puntland Qodobkiisa 80-aad farqadiisa 16-aad.

Markuu arkay: Ansixinta Golaha Wakiilada Dowladda Puntland ee Summadeedu tahay XGGW/DPL/49/2023, kuna taariikhaysan 10-ka Agoosto 2023.

Markuu tixgeliyey: Baahida loo qabo wax-ka-bedelka iyo kaabista sharcigan Ilaalinta iyo Maaraynta Deegaanka Dowladda Puntland

Wuxuu soo saaray

Sharciga soo socda:

Qodobka 1^{aad}

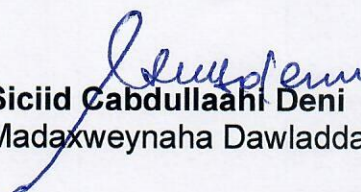
Golaha Wakiiladu waxay ansixiyeen Sharciga Wax-ka-bedelka Ilaalinta iyo Maaraynta Deegaanka ee Dowladda Puntland.

Qodobka 2^{aad}

Nuqulada asalka ah (Original) waxaa lagu kala kaydinayaa Xafiiska Madaxweynaha, Xafiiska Xoghayaha Guud ee Baarlamaanka iyo Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dowladda

Qodobka 3^{aad}

Dhaqangal Sharcigani wuxuu noqonayaa markuu Madaxweynuhu saxiixo laguna soo saaro faafinta rasmiga ah ee Dowladda Puntland

Siciid Cabdullaahi Deni
Madaxweynaha Dawladda Puntland

DAWLADDA PUNTLAND
EE SOOMAALIYA
GOLAHA WAKIILLADA

ولاية بونت لاند الصومال

مجلس النواب

Xafiiska Guddoomiyaha
Office of the Speaker

Tix:- XGGW/DPL/49/2023 Garoowe, Khamiis Taariikh:- 10/08/2023

Ku:- Madaxweynaha DPL

Garoowe

Ujeedo: - Ansixinta Wax-ka-bedelka Xeerka Ilaalinta iyo Maareynta
Deegaanka Dawladda Puntland

Mudane Madaxweyne,

GUDDOOMIYAHA GOLAHA WAKIILLADU: -

MARKUU ARKAY: -

Dastuurka Dawladda Puntland Qodobkiisa 64-aad

MARKUU ARKAY: -

Soo gubinta Madaxweynaha Ref:
MW/DPS/106/2023 ee July 3, 2022, kuna saabsan
wax-ka-bedelka Xeerka Ilaalinta iyo Maareynta
Deegaanka Dawladda Puntland.

MARKUU TIX-GELIYEEY: -

Baahida loo qabo Wax-ka-bedelka Iyo Kaabista
Xeerka Ilaalinta iyo Maareynta Deegaanka
Dawladda Puntland.

MARKUU DHEGEYSTHEY: -

Dooddii iyo Go'aankii Golaha Wakiilladu kalfadhiga
52-aad, Fadhigiisii 14-aad ee 20.07.2023 cod gacanta
tag ah ku Ansixiyeen wax-ka-bedelka Xeerka
Ilaalinta iyo Maareynta Deegaanka Dawladda
Puntland. Guntanka fadhiga oo ahaa (43) Mudane,
waxaa ugu codeeyey oggol (43) Mudane, Diidmo iyo
aamustoona majirin.

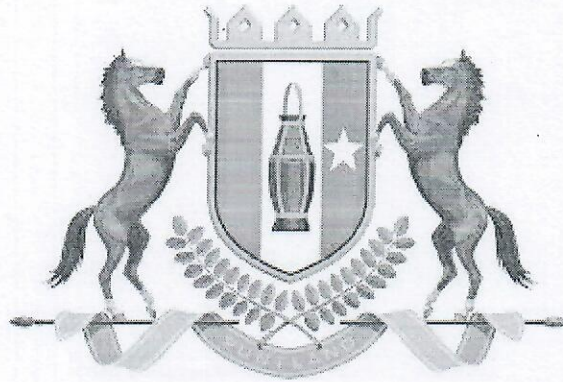
WUXUU GUDDOOMIYEEY:-

Ansixinta Wax-ka-bedelka Xeerka Ilaalinta iyo Maareynta Deegaanka
Dawladda Puntland.

Wada Shaqeyn Wacan

Md. Cabdirashiid Yuusuf Jibriil
Guddoomiyaha Golaha Wakiillada DPL.

DAWLADDA PUNTLAND EE SOOMAALIYA

GOLAHA WAKIILLADA PUNTLAND

**WAX-KA-BEDELKA XEERKA ILAALINTA IYO MAARAYNTA DEEGAANKA EE
DAWLADDA PUNTLAND**

Agoosto, 2023

GAROOWE, PUNTLAND, SOOMAALIYA

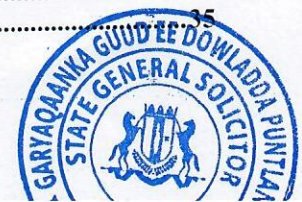
TUSMO	BOGGA
QAYBTA KOOWAAD	8
HORDHAC	8
QODOBKA 1-AAD	8
EREY BIXIN.....	8
QODOBKA 2-AAD	10
MAGACA XEERKA.....	10
QODOBKA 3-AAD	10
UJEEDADA XEERKA	10
QODOBKA 4-AAD	10
MABAADII'DA HAGAYA XEERKA	10
QAYBTA 2-AAD	11
XUQUUQDA & WAAJIBAADKA LA XIRIIRA ILAALINTA IYO MAARAYNTA DEEGAANKA.....	11
QODOBKA 5-AAD.....	11
XUQUUQDA HELITAANKA DEEGAAN NADIIF AH OO CAAFIMAAD LEH.....	11
QODOBKA 6-AAD	11
XUQUUQDA KA-QAYB GALKA TALADA ILAALINTA IYO MAARAYNTA DEEGAANKA	11
QODOBKA 7-AAD.....	11
XAQA SOO GUDBINTA DACWAD LA XIRIIRTA DEEGAANKA	11
QODOBKA 8-AAD	12
WAAJIBKA ILAALINTA DEEGAANKA	12
QAYBTA 3-AAD	12
HAY'ADAHA AGAASINKA DEEGAANKA	12
QODOBKA 9-AAD.....	12
HAWLAHA IYO AWOODAHA WASAARADDA	12
QODOBKA 10-AAD	13
GUDDOOMIYAYAASHA GOBOLLADA.....	13
QODOBKA 11-AAD.....	14
GOLEYAASHA DEGMOOYINKA	14
QODOBKA 12-AAD.....	14
GUDDIYADA HORUMARINTA TUULOYINKA.....	14
QAYBTA 4-AAD	15
ILAALINTA DAAQA, DHIRTA, BIYAHA IYO DUURJOOGTA	15
QODOBKA 13-AAD.....	15
SEERAYNTA DHUL DAAQSIMEEDKA.....	15
QODOBKA 14-AAD	16
MAARAYNTA IYO ILAALINTA SEERAYAASHA.....	16
QODOBKA 15-AAD.....	16
KALA XADAYNTA DHULKA DAAQA IYO DHUL-BEEREEDKA	16
QODOBKA 16-AAD	17
ISTICMAALKA DHIRTA IYO DHUL DAAQSIMEEDKA.....	17
QODOBKA 17-AAD.....	17
ADEEGSIGA IYO KA GANACSIGA BACAHA.....	17
QODOBKA 18-AAD	18
WADOOYINKA WARARACADA/QARDAJEEXA EE BAABUURTU KU KHARRIBTO.....	18
DHUL-DAAQSIMEEDKA.....	18
QODOBKA 19-AAD	18
MAMNUUCISTA SHIDISTA, KA GANACSIGA IYO RARIDDA DHUXUSHA	18
QODOBKA 20-AAD.....	19
MAMNUUCISTA SOO GELINTA IYO BEERISTA DHIRTA QALAAD.....	19

QODOBKA 21-AAD.....	19
MAMNUUCISTA KAAMAMKA AMA XERYAHA LAGA YAGLEELO DHUL-DAAQSIMEEDKA.....	19
QODOBKA 22-AAD.....	19
MAMNUUCISTA CESHIMADA IYO GUBISTA XERYAHA.....	19
QODOBKA 23-AAD.....	20
XIRMAYSIGA GAARKA AH EE DAAQA.....	20
QODOBKA 24-AAD.....	20
BARKAD KA QODISTA DHUL DAAQSIMEEDKA IYO GOOBAHA BIYA QABATINKA.....	20
QODOBKA 25-AAD.....	20
ISWAAFAJINTA KA FAA'IIDAYSIGA BIYAHA IYO ILAALINTA DEEGAANKA.....	20
QODOBKA 26-AAD.....	21
ILAALINTA BARAHA BIYAHA.....	21
QODOBKA 27-AAD.....	21
LAYNTA, DHAAWICISTA IYO KA GANACSIGA DUURJOOGTA.....	21
QAYBTA 5-AAD.....	22
KA HOR-TAGIDDA IYO XAKAMAYNTA DHIKHAWGA.....	22
QODOBKA 28-AAD.....	22
MAMNUUCIDDA GUUD EE DIKHAWGA.....	22
QODOBKA 29-AAD.....	22
KA-HORTAGGA IYO XAKAMEYNTA ISKU-DHAFAN EE DIKHAWGA.....	22
QODOBKA 30-AAD.....	23
WAAJIBAADKA LA-JAAN QAADIDDA ISBEDDELLADA FARSAMADA CASRIGA.....	23
QODOBKA 31AAD.....	23
WAAJIBAADKA SHAACINTA MACLUUMAADKA (XOGTA) SI LOOGA HORTAGO DIKHAWGA.....	23
QODOBKA 32-AAD.....	23
OGAYSIINTA JOOJINTA HAWL LA OGGOLAADAY.....	23
QODOBKA 33-AAD.....	24
RUQSADHA LA XIRIIRA MAAREYNTA DIKHAWGA.....	24
QODOBKA 34-AAD.....	24
CODSIGA RUQSADDA DIKHAWGA.....	24
QODOBKA 35-AAD.....	24
TIXGELINTA CODSIGA.....	24
QODOBKA 36-AAD.....	25
SHURUUDHA LA SOCDA RUQSADDA DIKHAWGA.....	25
QODOBKA 37-AAD.....	25
KHIDMADDA RUQSADDA.....	25
QODOBKA 38-AAD.....	25
CUSBOONEYSIINTA RUQSADDA DIKHAWGA.....	25
QODOBKA 39-AAD.....	26
LA-NOQOSHADA RUQSADDA DIKHAWGA.....	26
QODOBKA 40-AAD.....	26
DIWAAN-GELINTA RUQSADDA DIKHAWGA.....	26
QODOBKA 41-AAD.....	26
CIQAABTA DEMBIYADA LA XIRIIRA QAYBTA 5-AAD.....	26
QAYBTA 6-AAD.....	27
MAAREYNTA QASHINKA.....	27
CUTUBKA 1-AAD.....	27
QASHINKA ADKAHA AH.....	27
QODOBKA 42-AAD.....	27
XILKA GOLAHA DEGMADA KA SAARAN MAAREYNTA.....	27
IYO YAREYNTA QASHINKA ADKAHA AH.....	27

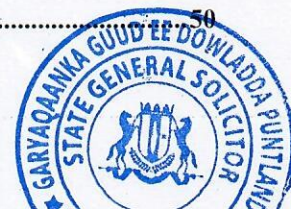
QODOBKA 43-AAD28
 KA-URURINTA QASHINKA ADKAHA AH EE GURYAHA,28
 SUUQYADA, GOOBAHA GANACSIGA IYO HAY'ADAHA KALE28
 QODOBKA 44-AAD28
 MAAREYNATA QASHINKA ADKAHA AH EE KA DHASHA WARSHADAHA28
 QODOBKA 45-AAD29
 GOOBAHA LAGU KALA WAREEJIYO QASHINKA29
 QODOBKA 46-AAD29
 FOGAYNTA KAMA DANBAYSTA AH EE QASHINKA ADKAHA AH29
 QODOBKA 47-AAD29
 XAKAMAYTA QASHINKA GOOBAHA DADKU ISUGU YIMAADO29
 QODOBKA 48-AAD30
 FOGAYNTA QASHINKA EE DADKA DEGGAN DEEGAANNADA30
 GAARKA LOO LEEYAHAY30
 QODOBKA 49AD30
 CIQAABAHA DEMBIYADA LA XIRIIRA CUTUBKA 1-AAD30
 CUTUBKA 2-AAD31
 QASHINKA DAREERAHA AH31
 QODOBKA 50-AAD31
 GOOBTA LAGU QUBAYO QASHINKA DAREERAHA AH31
 QODOBKA 51-AAD31
 RARIDDA IYO ASTURIDDA QASHINKA DAREERAHA AH31
 QODOBKA 52-AAD31
 LA-TACAALIDDA WASAKHDA DAREERAHA AH31
 QODOBKA 53-AAD31
 FOGAYNTA WASAKHDA DAREERAHA AH31
 QODOBKA 54-AAD32
 XAKAMEYNATA IYO LA-SOCOSHADA BULLAACADAHA32
 QODOBKA 55-AAD32
 MAAREYNATA BIYAHA DAADKA32
 QODOBKA 56-AAD32
 CIQAABAHA DEMBIYADA LA XIRIIRA CUTUBKA 2-AAD32
 CUTUBKA 3-AAD33
 WASAKHDA HOORAHA AH AMA HAWADA RAACDA33
 QODOBKA 57-AAD33
 MAAREYNATA WASAKHDA HOORAHA AH EE KA SOO BAXDA GURYAHA33
 QODOBKA 58-AAD33
 XAKAMEYNATA QASHINKA HOORAHA AH EE WARSHADAHA33
 QODOBKA 59-AAD33
 NEEFAHA IYO WASAKHDA KA DHALATA GAADIIDKA33
 QODOBKA 60-AAD33
 CIQAABAHA DEMBIYADA LA XIRIIRA CUTUBKA 3-AAD33
 CUTUBKA 4-AAD34
 WASAKHAHA HALISTA AH34
 QODOBKA 61-AAD34
 MAS'UULIYADDA GOLEYAASHA DEGMOOYINKA KAGA AADAN34
 WASAKHDA HALISTA AH34
 QODOBKA 62-AAD34
 DARAASADDA SAHMINTA SAAMEYNATA WASAKHDA34
 HALISTA KU AH DEEGAANKA34
 QODOBKA 63-AAD35

FOGAYNTA KAMA DAMAYSTA AH EE WASAKHDA HALISTA AH	35
QODOBKA 64-AAD.....	35
FOGAYNTA NOOCYADA KALE EE WASAKHDA.....	35
QODOBKA 65-AAD	35
AWOODAHA GUUD EE GOLEYAASHA DEGMOOYINKU	35
KU YAREYN KARAAN QASHINKA.....	35
QODOBKA 66-AAD.....	36
MAMNUUCISTA WASAKHEYNTA BIYAHA BADDA	36
QODOBKA 67-AAD	36
MAMNUUCISTA SUNTA AMA QASHINKA BADDA LAGU AASO	36
QODOBKA 68-AAD.....	36
MAMNUUCISTA QUBISTA WALXAHA HALISTA AH	36
SIDA KIIMIKADA IYO WALXAHA KALE	36
QODOBKA 69-AAD.....	37
CIQAABAHADA DEMBIYADA LA XIRIIRA CUTUBKA 4-AAD	37
QAYBTA 7-AAD.....	38
AWAAMIIRTA DIB-U- HAGAAJINTA DEEGAANKA.....	38
QODOBKA 70-AAD	38
AMARKA DIB-U-SOO NOOLAYNTA DEEGAANKA	38
QODOBKA 71-AAD.....	39
BIXINTA AMARKA DIB U SOO NOOLAYNTA DEEGAANKA	39
QODOBKA 72-AAD	40
DIB UGA FIIRSASHADA AMARKA DIB U HAGAAJINTA DEEGAANKA.....	40
QODOBKA 73-AAD	40
FULINTA AMARKA DIB U HAGAAJINTA DEEGAANKA	40
QODOBKA 74-AAD	40
AMARKA MAXKAMADEED EE DIB U SOO CELINTA (HAGAAJINTA) DEEGAANKA.....	40
QODOBKA 75-AAD	41
CIQAABAHADA DENBIYADA LA XIRIIRA AWAAMIIRTA DIB USOO CELINTA DEEGAANKA	41
QAYBTA 8-AAD	41
QIIMEYNTA SAHMINTA SAAMEYNTA DEEGAANKA IYO BULSHADA, KORMEERKA IYO DIIWAANGELINTA	41
CUTUBKA 1-AAD	41
DARAASADDA SAHMINTA SAAMAYNTA DEEGAANKA/BULSHADA IYO DABAGALKA.....	41
QODOBKA 76-AAD	41
FULINTA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEEGAANKA IYO XISAABINTA	41
QODOBKA 77-AAD	41
QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEEGAANKA/BULSHADA, DABAGALKA IYO WARBIINNADA KORMEERKA	41
CUTUBKA 2-AAD	42
DIIWAANGELINTA IYO KORMEERKA.....	42
QODOBKA 78-AAD DIIWAANKA DUKUMINTIYADA	42
QODOBKA 79-AAD.....	42
U-GUDBINTA DIIWAANKA WASAARADDA.....	42
QODOBKA 80-AAD	42
MAGCAABISTA KORMEERAYAAL DEEGAAN.....	42
QODOBKA 81-AAD	42
AWOODAHA IYO XILALKA KORMEEREYAASHA DEEGAANKA	42
QAYBTA 9-AAD.....	43
XOGTA DEEGAANKA, WAXBARASHADA, CILMI-BAARISTA IYO KA QAYB-GALKA BULSHADA EE GO'AMADA QUSEEYA DEEGAANKA	43
CUTUBKA 1-AAD	43

XOGTA DEEGAANKA.....	43
QODOBKA 82-AAD.....	43
XORRIYADDA HELITAANKA XOGTA DEEGAANKA	43
QODOBKA 83-AAD.....	44
AWOODDA URURINTA, ASAL-BAARKA IYO FAAFINTA XOGTA DEEGAANKA.....	44
QODOBKA 84-AAD	45
KAYDKA DHEXE EE XOGTA DEEGAANKA	45
QODOBKA 85-AAD.....	45
WARBIXINTA XAALADDA DEEGAANKA.....	45
CUTUBKA 2-AAD	45
WAXBARASHADA IYO CILMI BAARISTA DEEGAANKA IYO KA QAYBGALKA DADWAYNE EE GO'AAMADA DEEGAANKA	45
QODOBKA 86-AAD	45
WAXBARASHADA DEEGAANKA IYO WACYI-GELINTA.....	45
QODOBKA 87-AAD.....	45
CILMI-BAARISTA DEEGAANKA	45
QODOBKA 88-AAD	46
KA-QAYB GALKA DADWEYNE EE GO'AAN QAADASHADA ARRIMAHA DEEGAANKA	46
QAYBTA 10-AAD.....	46
HESHIISYADA CAALAMIGA.....	46
QODOBKA 89-AAD	46
HESHIISYADA CAALAMIGA AH EE DEEGAANKA	46
QODOBKA 90-AAD	47
BARNAAMIJYADA LAGU MAAREYNAYO QASHINKA IYO SUMAHA ISAGA GOOSHA XUDUUDAHA	47
QAYBTA 11-AAD	47
AXKAAMTA LA XIRIIRTA MAALIYADDA IYO DHAQAALAHA.....	47
QODOBKA 91-AAD	47
ILAHA DAKHLI EE WASAARADDA.....	47
QODOBKA 92-AAD.....	47
MAAMULKA SANDUUQA DHAQAALAHA.....	47
QODOBKA 93-AAD.....	48
XILKA KU SHAQEYNTA HAB-MAAMUL MAALIYADEED HUFAN	48
QODOBKA 94-AAD.....	48
QIYAASAHA LACAGEED EE WASAARADDU U BAAHAN TAHAY	48
QODOBKA 95-AAD.....	48
AKOONNADA, HANTI-DHAWRKA IYO WARBIXIN SANADEEDKA	48
QODOBADA 96-AAD.....	49
AWOODAHA WASAARADDA MAALIYADDA EE DHANKA.....	49
CANSHUURAHA IYO KHIDMADAHA	49
QAYBTA 13-AAD.....	49
RACFAANKA, BAARITAANKA DEMBIYADA IYO HABRAACOODA	49
QODOBKA 97-AAD.....	49
RACFAAN KA QAADASHADA GO'AAMADA MAAMUL EE WASAARADDA	49
QODOBKA 98-AAD	50
BAARITAANKA DEMBIYADA.....	50
QODOBKA 99-AAD.....	50

IS-HORTAAGGA FULINTA XEERKA.....	50
QODOBKA 100-AAD.....	50
QAADISTA MAS'UULIYADDA IYO MAGDHAW KA BIXINTA.....	50
DHIBTA DEEGAAN EE DHACDA.....	50
QODOBKA 101-AAD.....	51
BEDELIDDA GANAAXYADA IYO MAGDHAWGA KU QORAN SHILIN SOOMAALIGA AMA LACAG	
QALAAD.....	51
QAYBTA 14-AAD.....	51
QODOBO GUUD.....	51
QODOBKA 102-AAD.....	51
KU DHAFIDDA ARRIMAHA DEEGAANKA XEERARKA QAYBAHA KALE.....	51
QODOBKA 103-AAD.....	51
SOO SAARISTA XEER NIDAAMIYAAL.....	51
QODOBKA.....	52
104-AAD.....	52
BURIN.....	52
QODOBKA 105-AAD.....	52
DHAQAN GALKA XEERKA.....	52

QAYBTA KOOWAAD**HORDHAC****Qodobka 1-aad****Erey Bixin**

Si loo fahmo macnaha guud ee xeerkan, ereyada soo socda waxay yeelanayaan fasiraadda ku hor qoran: -

No	Ereyga	Macnaha
1	Xaabo	Waxaa loola jeedaa laamaha iyo jirdaha qalalay ee la shito.
2	Xeer	Waxaa loola jeedaa Xeerka Ilaalinta iyo Maareynta Deegaanka.
3	Dawladd	Waxaa loola jeedaa Dawladda Puntland ee Soomaaliyeed
4	Wasaarad	Waxaa loola jeedaa Wasaaradda Deegaanka iyo Isbedelka Cimilada.
5	Wasiir	Waxaa loola jeedaa Wasiirka Wasaaradda Deegaanka, Daaqa Iyo Isbedelka Cimilada.
6	Daryeel/ilaalin	Waxaa loola jeedaa ilaalinta, hagaajinta, soo-nooleynta iyo horumarinta Deegaanka, si loo joogteeyo ka faa'ideysiigiisa.
7	Deegaan	Waxaa laga wadaa wadarta guud ee dhammaan waxyaalaha dabiicga ah, ha noqdeen kuwa xaaladdii lagu abuuray ku sugan ama kuwa la dhalan rogay, islamarkaana jiritaankoodu ama baaxadoodu saamayso ladnaanta qofka ama noolaha kale, waxaana soo galaya hawada, dhulka, biyaha, noolaha iyo inta noloshu ka jiri karto.
8	Dikhowga	Waxaa loola jeedaa wasakhaw ka dhasha qashinka iyo walxaha sunta kiimikada iyo dawooyinka sunta ah ee ay keenaan hawlaha ama ficilada bini-aadmigu sameeyo, taasoo sababta in sabada-Deegaanku doorsoon ku yimaado, isla markaana raadayn xun ku reebta ladnaanta bulshada, xoolaha, duurjoogta (dhirta & xayawaanka).

	Dikhowga wuxuu u kala baxaa	<p>b. Dikhowga Badda: waxaana sababa walax kasta oo wasakhaysa biyaha, taasoo doorisa muuqaalka iyo sifaadka lagu yaqaan, keentana xanuuno ku dhaca dadka iyo duunyada isticmaala. Sidoo kale waxaa suurta gal ah in ay dooriso bilicda goobaha dalxiiska, dooxyoyinka iyo dhulka biyo fariisadka ah.</p> <p>t. Dikhowga Hawada: dikhowga hawadu wuxuu ka dhashaa markii walxo dhibaato leh lagu daadiyo hawada sida, hoorayaasha khatarta ah, walxaha hawada sare heehaaba, kuwaasoo sababa xanuuno, xasaasiyad ama xitaa dhimasho. Sidoo kale waxyeleeya noolayaasha kale sida duurjoogta, xoolaha, beeraha iyo Deegaanka guud ahaan.</p> <p>j. Dikhowga isaga goosha xuduudaha: Noocan dikhowga ah waa midka uu dhaliyo hal dal balse ku faafa wadamo kale, roobka aashitada leh, waa tusaale dikhowga xadka dhaafa, waxaana meel walba gaarsiin kara saameyntiisa dabaysha dhacaysa.</p>
9	Duur-joog	Waxaa loola jeedaa xayawaaanka sida shimbiraha, kalluunka webiga, xamaaratada, noocyada kala duwan ee ugaarta iyo subaaca oo ay ku jiraan noolaha yar yar ee dhulka.
10	Ruqsad	Waxaa loola jeedaa ruqsad, oggolaansho, shahaado/caddayn ama oggolaansho rasmi ah oo qoraal ah oo ay bixiso Wasaaradda Deegaanka iyo isbedelka cimilada ama cid kale oo ay u wakiilatay hawshaas.
11	Sahminta Saamaynta Deegaanka	Waxaa loola jeedaa baaritaan cilmiyeysan oo loo sameeyo si loo ogaado in mashruucu saamayn xun ku yeelan karo Deegaanka iyo in kale ka hor intaan mashruuca la fulin.
12	Seere/Seerayaal	Waxaa loo la jeeda dhul muddo cayiman loo xayiray/qoondeeyey/daryeelka dhirta iyo xayawaanka.
13	Goleyaasha Degmooyinka	Waxaa loola jeedaa goleyaasha degmooyinka ee lagu asaasay Waxkabelka Sharciga Maamulka Gobollada iyo Degmooyinka iyo dhismaha Goleyaasha Deegaanka Dawladda Puntland (Sharci Lr. 1. August 2020).
14	Qashin	Waxaa loola jeedaa walax kasta oo wasakh ahaan la isaga fogeeyo oo Deegaanka lagu daadiyo si mug ah ama muunad ah, ha ahaado dareere, adke, hoore ama shucaac, kaas oo doorin kara Deegaanka (suuban).

15	Qof	Waxaa loola jeeda qofka dabiiciga ah ee wax dacwayn kara, lana dacweyn karo iyo qofka aan dabiiciga ahayn ee sharcigu qabto, sida shirkadaha, hay'adaha dawliga ah iyo kuwa aan dawliga ahayn.
16	Kormeeraha Deegaanka	Waa sarkaal ay magacaabayso Wasaaraddu si uu u fuliyo hawlaha la xiriira maaraynta Deegaanka loo igmaday.
17	Kiimiko ama Sun	Waxaa loola jeeda walax kasta noocay doonto ha ahaatee oo iskeed sun u ah ama markii walax kale lagu daro sun noqota, ama warshad ha soo saarto ama ha laga soo miiro wax dabiici ah, waxaana soo galaya, sida ujeedada xeerkan tahay, sunta warshadaha, sunta cayayaanka lagu dilo, daawooyinka iyo walxaha wax lagu baacrimo.
18	Wasakhda/sunta Halista ah	Waxaa laga wadaa walxaha khatar ku keeni kara caafimaadka sida dadka oo ku sumooba, ku hafta, jirka cun-cun ama nabro ku abuura, alleerjik sababa, kansar keena, ama dhibaatooyin kale oo caafimaad.
19	Waax	Waxaa loola jeeda Waaxda Deegaanka iyo kala duwanaanshaha noolaha ee Wasaaradda Deegaanka, Daaqa iyo Isbedelka Cimilada.

Qodobka 2-aad
Magaca Xeerka

Xeerkan waxaa lagu magacaabaa Xeerka Ilaalinta iyo Maaraynta Deegaanka.

Qodobka 3-aad
Ujeedada Xeerka

Ujeedooyinka Xeerku waa:

1. Horumarinta nololaha iyo bad qabka dadka, duurjoogta iyo duunyada.
2. Uga faa'iidaynta khayraadka dabiiciga hab waara oo xaqiijiya mustaqbalka jilka maanta iyo kuwa berito.
3. Dib u hagaajinta deegaanka iyo ka hortagga xaalufka iyo saamaynta xun ee isbedelka cimilada.

Qodobka 4-aad
Mabaadii'da hagaya Xeerka

Hay'adaha Garsoorka, Wasaaradda iyo qof walba oo fulinaya waajibaad ama dhaqan-gelinaya xeerkan wuxuu ka duulayaa mabaadii'da hoos ku qoran ee horumarinta iyo maareynta Deegaanka: -

1. Mabaadii'da Islaamka ee ku aadan ilaalinta Deegaanka iyo ka hortagga kharribaadda Deegaanka (Fasaadka dhulka).
2. Mabda'a Sinnaanta.
3. Mabda'a Taxaddarka (ka fiirsashada).
4. Mabda'a ah "qofkii wasakheeya Deegaanka in uu ganaax mutaysto ama bixiyo kharashka dib u hagaajinta Deegaanka".
5. Mabda'a dhowrista sabo-Deegaanka.
6. Mabda'a ah in dadka laga qayb-gasho siyaasadaha horumarinta, qorsheyaasha iyo hawlaha lagu daryeelayo Deegaanka.
7. Mabda'a ah in hawl walba ay ka horreyso daraasad lagu xaqiijin ayo saameynta ay hawshaasi ku yeelan karto Deegaanka iyo bulshada.

QAYBTA 2-aad

XUQUUQDA & WAAJIBAADKA LA XIRIIRA ILAALINTA IYO MAARAYNTA DEEGAANKA

Qodobka 5-aad

Xuquuqda Helitaanka Deegaan Nadiif ah oo Caafimaad leh

1. Qof walba oo ku nool Puntland wuxuu xaq u leeyahay in uu helo deegaan leh nadaafad, nabad iyo caafimaad.
2. Xuquuqda deegaan nadiif ah, nabad iyo caafimaad leh waxaa ku jira xuquuqda ah in la heli karo dhammaan goobaha kala duwan ee dadku u baahan yahay, sida goobo lagu nasto, goobo waxbarasho, xarumo caafimaad, goobo lagu cibaadeysto, goobo ka turjuma dhaqanka iyo hiddaha.

Qodobka 6-aad

Xuquuqda Ka-qayb galka Talada ilaalinta iyo maaraynta Deegaanka

1. Qof walba oo ku nool Puntland wuxuu xaq u leeyahay in uu ka qayb-galo wada-tashiga guud ee lagu go'aamin ayo arrimaha saameynta ku leh deegaanka.
2. Marka la eego qodobkan, "wada-tashiga dadwaynaha" waxaa soo hoos galaya la socodsiinta dadwaynaha xogta qorshayaasha iyo go'aan kasta oo saameyn ku leh Deegaanka, si dadku uga talo-bixiyaan qorshayaasha iyo go'aamada Deegaan, isla markaana tixgelin wanaagsan la siiyo tallooyinka dadku ku soo gudbiyaan wada-tashiga.

Qodobka 7-aad

Xaqa Soo Gudbinta Dacwad la xiriirta Deegaanka

1. Qof kasta oo ku nool Puntland wuxuu xaq u leeyahay in uu dacwad la xiriirta Deegaanka horkeeno maxkamadda awoodda u leh.

2. Xaqa qofku uu u leeyahay dacwad waxa ka mid ah in dacwadiisa wax laga qabto, isla markaana maxkamaddu dacwadda dhegeysato haddii uu qofku ka cabanayo in lagu sameeyey, ama lagu sameynayo, xad-gudub iyo in la xaqiijiyo xaqa uu u leeyahay Deegaan nadiif ah oo caafimaad qaba.
3. Maxkamadda waxa suurto-gal ah in ay: -
 - b. bixiso amar, ama tilmaamo looga hor-tegi karo, ama lagu joojin karo ficillada waxyeellada ku ah Deegaanka.
 - t. ku khasabto laamaha dawladda in ay tallaabo ka qaadaan ka-hor tagga ama joojinta waxyaabaha hagar daamada ama dhibta ku ah Deegaanka.
 - j. Shuruud uga dhigto hawl walba oo Deegaanka laga qabanayo in ay waafaqsan yihiin xeerkan iyo xeerarka kale ee ka farcamaya xeerka.
 - x. ku khasabto dadka waxyeellada u geysta Deegaanka in ay u hawl-galaan dib ugu soo celinta Deegaanka xaaladdii uu ku sugnaa ka hor inta aysan waxyeellada u geysan.
 - kh. In ay amar ku bixiso in dadka waxyeellada Deegaan saamaysay la siiyo magdhow iyo dhaqaale u dhigma khasaaraha soo gaaray.
 - d. Xaqa qofku u leeyahay in uu dacwad oogo, ama maxkamad sharci ah ay dhageysato waa in ay noqotaa mid eexasho la'aan ah, madax bannaan awoodna u leh in ay dacwadda dhegaysato.

Qodobka 8-aad

Wajibka Ilaalinta Deegaanka

1. Qof walba oo ku nool Puntland iyo hay'ad walba oo dawli ah ama aan dawli ahayn xil iyo mas'uuliyad ayaa ka saaran ilaalinta, daryeelka iyo hagaajinta Deegaanka.
2. Ilaalinta Deegaanka waxaa ka mid ah in mas'uuliyiinta lala socodsiiyo hawlaha ama arrimaha saameynta xun ku yeelan kara Deegaanka.
3. Qofka ama hay'adaha dawlaha ee qaabilsan ilaalinta Deegaanka inta ay ku jiraan gudashada xilka loo idmaday ee ilaalinta Deegaanka, waa in ay u hoggaansamaan siyaasadaha iyo shuruucda saldhigga u ah ilaalinta iyo daryeelka Deegaanka.

QAYBTA 3-aad

HAY'ADAHA AGAASINKA DEEGAANKA

Qodobka 9-aad

Hawlaha iyo Awoodaha Wasaaradda

1. Madaxweynaha ayaa magacaabaya Wasiir hormuud u noqda daryeelka iyo maareynta Deegaanka.
2. Wasaaraddu waa in ay: -
 - b. Isududaa, una agaasintaa arrimaha Deegaanka heer dawladeed, gobol iyo degmo si hab waara ah oo waafaqsan xeerkan.

- t. Cilmi-baaris iyo lafa-gur ku sameysaa daryeelka iyo maareynta Deegaanka, isbeddelka cimilada iyo xiriirka u dhexeeya horumarka dalka, hoos-u-dhigidda saboolnimada, maareynta masiibooyinka iyo gaaritaanka Yoolasha Caalamiga ah ee Horumarinta Waarta.
- j. Dejisaa, dibna u eegtaa, isna waafajisaa shuruucda iyo qorsheyaasha waaweyn ee jira iyo siyaasadaha u degsan Wasaaradda, si u maaraynta Deegaanka hab waara uga mid noqdo qorshaha horumarineed ee Maamulka Puntland iyo heer Federaal.
- x. Dejisaa xeer nidaamiyaal, hab-raacyo iyo halbeegyo wax lagu cabiro oo suurta geliya dhaqan-gelinta xeerkan.
- Kh. Samaysaa daraasad lagu ogaado Saameynta iyo Khatarta ka dhalan karta ka faa'iidsiga kheyraadka debiiciga ah.
- d. Dejisaa, fulisaana habab baahsan oo lagula soconayo hadba xaaladda uu marayo Deegaanka iyo kheyraadka debiiciga ah.
- r. Sare u qaadaa wacyiga iyo aqoonta dadweynaha dhanka maareynta kheyraadka debiiciga ah iyo daryeelka Deegaanka.
- s. Sare u qaadaa daryeelka iyo dib-u-soo nooleynta Deegaanka, iyadoo lacagaha ku baxaya hawlahaas ay tahay in ay ka keento dawladda Puntland, dawladda Federaalka iyo deeq bixiyaasha.
- sh. U ololaysaa yagleelidda ciidan gaar ah oo ilaaliya Deegaanka, fuliyana dhammaan xeerarka daryeelka Deegaanka iyo la dagaalanka xaalufka.
- dh. Dhiirigelisaa deegaamada sida gaarka ah uga soo baxa ilaalinta iyo daryeelka Deegaanka iyadoo u fidin aysa taageerada farsamo, agab iyo dhisme ee ay u Baahan yihiin.
- c. Dhiiri gelisaa, gacana ka gaysataa dhiraynta iyo kaymaynta, iyadoo tamarta la cusbooneysiin karo looga faa'ideysanayo qaab waaritaan leh, lana isticmaalayo aaladaha wax lagu karsado ee casriga ah iyo qaababka kale ee lagu badbaadin karo dhirta.
- g. Ka shaqaysaa hababka qabashada biyaha roobka iyo dhimista qulqulka daadadka ka dhasha roobka iyadoo adeegsanaysa hab kasta oo suurtagelin kara ka faa'iidsiga biyaha roobka si loogu adkaysto abaaraha, loona dhimo raadaynta isbedelka cimilada.

Qodobka 10-aad

Guddoomiyeyaasha Gobollada

1. Guddoomiyeyaasha Gobollada ayaa masuul ka ah isku xidhka gobollada iyo degmooyinka arrimaha ee ku aadan ilaalinta Deegaanka.
2. Guddoomiyeyaasha gobollada waa in ay u hawl galaan: -
 - b. Isku xirka dawladda iyo gobolka arrimaha daryeelka Deegaanka.
 - t. Fulinta shuruucda, siyaasadaha iyo qoryashaasha Deegaanka ee heer gobol.
 - j. La dagaalanka deegaamaynta aan loo meeldayin, gubista dhuxusha, xirmaysiga daaqa iyo ceshiimada.

- x. Xallinta khilaafaadka ka dhasha maaraynta Deegaanka iyo wadaagista khayraadka dabiiciga ah.
- Kh. Hawl-gelinta ciidamo si gaar ah u fuliya xeerka Deegaanka oo ka hawlgala dhammaan degmooyinka iyo tuulooyinka gobollada, iyaga oo la kaashanaya Wasaaradda Amniga.

Qodobka 11-aad
Goleyaasha Degmooyinka

1. Degmada ayaa wakiil uga ah dawladda arrimaha la xiriira daadajinta hawlaha daryeelka iyo maaraynta Deegaanka heer degmo iyo heer tuulo si waafaqsan Wax kabadelka Sharciga Maamulka Gobollada iyo Degmooyinka iyo dhismaha Goleyaasha Deegaanka Dawladda Puntland (Sharci Lr. 1. August 2020).
2. Goleyaasha Deegaanku waa in ay u hawl-galaan: -
 - b. Fulinta shuruucda, siyaasadaha, qorsheyaasha iyo barnaamijyada la xiriira ilaalinta, daryeelka, iyo wanaajinta Deegaanka ee degmooyinkooda.
 - t. Dejinta qorsheyaal lagu ururinayo laguna maaraynayo qashinka.
 - j. Samaynta wacyigelin ku saabsan ilaalinta iyo daryeelka Deegaanka.
 - x. Ururinta iyo maaraynta xogta ku saabsan Deegaanka iyo daryeelkiisa.
 - kh. La socoshada, diyaarinta, dib-u-eegista iyo oggolaanshaha qiimaynta Sahminta Saamaynta Deegaanka.
 - d. Qoondaynta kharashaadka lagu yagleelayo beeraha dawladda ee loogu tala galay bilicda, nasashada iyo guud ahaan dhiraynta degmooyinka
 - r. Dib-u-eegista sharci-hoosaadyada maamulka Deegaanka iyo waaxda gaarka ah hawlaha la xiriira Deegaanka.
 - s. La wadaagista Wasaaradda iyo Gobolka warbixinnada ku saabsan hirgelinta xeerakan si ay Wasaaradda ula wadaago.
 - sh. Samaynta xeer hoosaadyo lagu dhaqan gelin ayo xeerkan.
 - dh. Iskaashi la samaynta Goleyaasha Horumarinta Tuulooyinka, odayaasha iyo bulshada.
 - c. Qabashada hawlaha kale ee mararka qaar Wasaaraddu u igmato maamulka degmada ee ku saabsan ilaalinta Deegaanka.

Qodobka 12-aad
Guddiyada Horumarinta Tuulooyinka

Goleyaasha Horumarinta Tuuladu, marka loo eego hadba halka ay ka jiraan, waxay mas'uul ka yihiin: -

- b. Maareynta habboon ee Deegaanka ay ka shaqeeyaan.
- t. Fulinta dhammaan xeerarka iyo hab raacyada lagu ilaalinayo Deegaanka ee ka soo baxa Wasaaradda, gobolka iyo degmada.

- j. Xallinta khilaafka ka dhasha maareynta kheyraadka iyo Deegaanka. .
- x. Gudashada xilalka iyo hawlaha la xiriira maareynta habboon ee Deegaanka, si waafaqsan qorshayaasha daadajinta daryeelka iyo ilaalinta Deegaanka ee u degsan degmada.
- kh. Kala shaqaynta odayaasha dhaqanka iyo ilaaliyaasha Deegaanka ilaalinta iyo daryeelka Deegaanka.
- d. La dagaalanka xaalufka, shidista dhuxusha, xirmaysiga daaqa iyo dhammaan falalka lidka ku ah helitaanka Deegaan fayow.

QAYBTA 4-aad
ILAAALINTA DAAQA, DHIRTA, BIYAHA IYO DUURJOOGTA
Qodobka 13-aad
Seeraynta dhul daaqsimeedka

1. Wasaaraddu iyadoo la tashaneysa Wasaaradda Beeraha iyo Waraabka iyo golaha degmooyinka ayey ku dhawaaqaysaa dhulka inta noqoneysa kayn ama seere dhul-daaqsimeed.
2. Seeraha la asteeyey wuxuu noqon karaa: -
 - b. Dhul-daaqsin xilliyeed, kaasoo ah dhul la seereyey oo la xirey, looguna talo-galay in laga faa'ideysto wakhtiyo gaar ah ee sanadka.
 - t. Dhul-daaqsin meerto ah, kaasoo ah dhul hadba in gaar ah xooluhu daaqaan.
 - j. Keydka Abaarta, kaasoo ah dhulka qayb loo asteeyey in ay xirnaato muddo dheer, lana furo xilliyada adag ee abaartu jirto oo keliya.
 - x. Dhulka loo asteeyo cilmibaarista Daraasadda, kaasoo ah qayb dhulka si joogto ah u xiran, oo loogu talo-galay cilmi-baarista iyo daraasadda dhirta iyo ugaarta.
3. Isla marka la daabaco axkaamta ku xusan faqrada (1), kaasoo dhulka qaarkiis u astaynaya in uu yahay kayn ama dhul-daaqsimeed, Wasaaraddu waxay calaamad muuqata u sameyneysaa bedka uu ku fadhiyo dhulkaas.
4. Ka hor inta aan amar laga soo saarin faqrada (1), Wasaaradda ama cidda kale ee mas'uuliyadda haysa: -
 - b. Waxay ku bixineysaa ogeysiin qoraal ah muddo 30 casho gudohood ah, taasoo tilmaameysa in dhulka qaybta laga hadlayo loo asteeyey dhul-daaqsimeed ama kayn.
 - t. Qoraalka ogeysiintu wuxuu tilmaan ka bixinayaa xadka dhulka loo asteeyey xirmada.
 - j. Qoraalka waxa lagu daabacayaa Faafinta Rasmiga ah, waxaana la geynayaa xafiisyada Guddoomiyaha Gobolka iyo Duqa Degmada ee dhulka la seereyey hoos yimaado maamul ahaan, iyadoo ogaysiinta loo faafinayo siyaabaha kale ee dhaqanka u ah dadka ku nool Deegaankaas.
 - x. Wasaaraddu waxay tixgelinaysaa ra'yiga iyo danaha odayaasha dhaqanka iyo xoolo-dhaqatada ku nool dhulka la xirmeeyey, ka hor inta aan lagu dhawaaqin xirmaynta ama seeraynta.

Qodobka 14-aad
Maaraynta iyo Ilaalinta Seerayaasha

1. Waxaa reebban in la: -
 - b. Gooyo, rido, qaato, gubo, dhirta seeraha.
 - t. Xagaaf, qoto, beer ahaan loo isticmaalo iyo wixii lamid ah seeraha.
 - j. Dhisto, ganacsado, laga yagleelo tuulooyin ama degaan dhulka seeraha.
 - x. Oodo, laga qodo ceel biyood ama barkad.
 - kh. Ugaarsado, dabin loogu dhigto Duur-joogta ku nool seeraha.
 - d. Waxyeelleeyo, riixo, bedelo, wareejiyo, dhaqaajiyo, faragalin lagu sameeyo caalamadaha seeraha ama laga
 - r. Sameeyo wadooyin seeraha gudihiisa.
 - s. Ka-ganacsado khayraadka dhirta.
2. Qof kasta oo gala dembi ka mid ah dembiyada ku xusan qodobkan, wuxuu mutaysaneyaa ciqaab xabsi ah oo u dhexaysa (1) hal sano ilaa saddex (3) sano ama ganaax lacageed oo u dhexeeya Toban Malyan ilaa konton Malyan sh. So. ama labada ciqaabood oo wada socda.

Qodobka 15-aad
Kala Xadaynta Dhulka Daaqa iyo Dhul-beereedka

1. Wasaaraddu, iyadoo la tashaynaysa hay'adaha dowliga ah ee ay khusayso, waxay kala xadaysaa dhulka, iyadoo astaynaysa: -
 - b. Dhulka daaqa.
 - t. Dhulka loo isticmaalo beerida calafka xoolaha.
 - j. Dhulka loo asteeyey beeraha.
 - x. Dhulka loo asteeyey xoolo dhaqatada.
 - Kh. Dhulka loo qoondeeyey biyo xireenada (xurfooyinka iyo baliyada).
 - d. Dhulka loo qoondeeyey Cilmi-baarista, kaymaha iyo xayawaanka iyo deegaamaysiga.
2. Wasaaraddu si ay u astayso Dhulka Daaqa, Kaymaha, Duurjoogta iyo khayraadka biyaha loogana faa'idaysto biyaha, waxay qaadaysaa talaabooyinka hoos ku qoran, iyadoo la tashanaysa hay'adaha ay khusayso: -
 - b. Ilaalinta qararka dooxyada, jeexjeexa ah ee ka baxsan dhulka beeraha.
 - t. Hirgelinta mashaariic lagu joojinayo carro -guurka.
 - j. Horumarinta daaqa ku yaala dhulka Puntland hab waara.
 - x. Meelo lagu kobciyo geedaha iyo dhirta.
 - Kh. Sahninta dhirta iyo ururinta geedaha nafaqada iyo dawada leh.
 - d. Qaadista tiro koob xoolo dhaqato, xoolo u kala haboonista dhulka, xagga beeraha,

daaqa dhirta, iyo cilmi baarista.

- r. Dhiiri-gelinta iyo cilmi baarista agabyada iyo farsamooyinka bedeli kara dhuxusha iyo xaabada.
3. Qof kasta oo is hortaaga ama waxyeelo u gaysta hawlaha ku xusan qodobkan wuxuu mutaysanayaa xabsi u dhexeeya hal sano ilaa saddex sano iyo ganaax lacageed oo aan ka badnayn Labaatan Malyan Sh.So.

Qodobka 16-aad **Isticmaalka Dhirta iyo Dhul Daaqsimeedka**

1. Lama goyn karo, gubi karo, xididada looma saari karo, si khaldanna looma isticmaali karo dhirta ku taala dhulka hoos yimaada Dawladda Puntland ee Soomaaliyeed.
2. Waa mamnuuc in dhirta noocyadeeda kala duwan sida gedaha iyo cawska la baabi'yo iyadoo la goynayo si looga ganacsado.
3. Waxaa la ogol yahay in dhirta, miraha, cawska iyo khayraadka kale ee dabiiciga ah in looga faa'iidaysto si waafaqsan xeerkan oo aan waxba u dhimayn bad-qabka dhirta.
4. Qof kasta oo si ula kac ah u gooya, u guba, u rujiya, ama u qalajiya geed ama caws, wuxuu galayaa dembi ciqaabkiisu dhan yahay xabsi u dhexeeya hal sano ilaa saddex sano ama ganaax lacageed oo u dhexeeya Toban Malyan ilaa Boqol Malyan Sho.So. ama labada ciqaabood oo wada socda.
5. Waxaa laga soo reebayaa ciqaabka fal dembiyeedka ku xusan faqradda 4-aad, qofkii geedka laamihiisa u goosta baahi uu uga maarmi waayay ama dhirta iyo cawska ka jarta beer uu tabcaday oo Wasaaraddu xaqiijisay in aanay ahayn nooca lagu mamnuucay qodobka 22-aad ee xeerkan.
6. Ma bannaana in qofku dhirta ka jaro gunta marka uu baahi macquula uga baahdo, qofkii sidaas sameeyana wuxuu gelayaa dembiga ku xusan faqradda 4-aad.
7. Qodobkan ma soo gelayo cawska loo gooyo dhoofka xoolaha ee ka yimaada goobaha sida gaarka ah loo leeyahay ee aan ahayn kuwa lagu mamnuucay qodobka 22-aad ee Xeerkan.

Qodobka 17-aad **Adeegsiga iyo ka Ganacsiga Bacaha**

1. Qof kasta oo soo dejiya, soo saara, ka ganacsada, kaydiya ama gaadiidkiisa ku rara bacaha wax lagu qaato wuxuu gelayaa dembi ciqaabtiisu tahay xabsi u dhexeeya Lix bilood ilaa Laba sano ama ganaax u dhexeeya shan Malyan ilaa Laba iyo Toban Malyan, ama labada ciqaabood oo wada socda.
2. Bacaha lagu mamnuucay faqradda (1) ma soo gelayaan bacaha alaabooyinka ama bedecadaha lagu keeno (ku saajalaataysan).
3. Ciqaabta faqradda (1) waa la siyaadin karaa haddii dembiga cidda gashay ay tahay shirkad ganacsi ama masuuliyiin dawladeed

Qodobka 18-aad
Wadooyinka Wararacada/Qardajeexa ee baabuurto ku kharribto
Dhul-Daaqsimeedka

1. Waxaa reebban in baabuurta la mariyo ama waddo baabuur oo cusub laga jeexo dhulka dooxooyinka, balliyada, kobaha iyo meel kasta oo ku habboon daaqa xoolaha.
2. Qof kasta oo jabiya axkaamta ku xusan faqrada (1) wuxuu gelayaa dembi ciqaabtiisu tahay hal sanno ilaa saddex sanno oo xarig ah iyo ganaax u dhexeeya Sideed Malyan ilaa Labaatan iyo Afar Malyan Sh. So.
3. Ilaaliyaasha Deegaanka iyo bulshadu waxay xirayaan waddo kasta oo wararaco ah oo khatar ku keeni karta Deegaanka iyo daaqa xoolaha.
4. Ciqaabta ku xusan faqradda (2) waa la siyaadinayaa haddii dembiga uu galo sarkaal dawladeed ama hay'ad samafal ama horumarineed.

Qodobka 19-aad
Mamnuucista Shidista, ka ganacsiga iyo raridda Dhuxusha

1. Qofka dhuxul ka guba geed qoyan wuxuu gelayaa dembi, waxaana lagu xukumayaa xabsi u dhexeeya laba sanno ilaa Shan sanno iyo ganaax u dhexeeya Konton Malyan ilaa Boqol iyo Labaatan Malyan Sh. So, ama Labada oo wada socda.
2. Qofka kasta oo ka ganacsada dhuxusha waxaa lagu xukumayaa ciqaab xarig ah oo u dhexeeya saddex sanno ilaa Shan sanno iyo ganaax u dhexeeya konton malyan ilaa Laba Boqol oo Malyan Sh. So. ama lacag doolar ah oo u dhiganta, ama labada ciqaabood oo wada socda.
3. Qof kasta oo gaadiidkiisa ama gaadiidka uu wado ku rara dhuxul waxaa lagu xukumayaa ciqaab xarig ah oo u dhexeeya hal sanno ilaa saddex sanno iyo ganaax u dhexeeya Labaatan iyo Shan Malyan ilaa Lixdan iyo Shan Malyan Sh. So. ama labada ciqaabood oo wada socda.
4. Qofka kasta oo u adeegsada walxo ama kiimikooyin keeni kara in dhirtu qallasho si uu uga sameeyo xaabo, dhuxul, alwaax, tiir ama udbo waxaa lagu qaadayaa ciqaab xarig ah oo u dhexeeya Saddex sano ilaa shan sano iyo ganaax u dhexeeya Sideetan Malyan ilaa Boqol iyo Soddon Malyan Sh. So. ama labada ciqaabood oo wada socda.
5. Qofka gala dembiyada ku xusan faqrada (1) iyo (4) waxaa lagala wareegayaa wixii gaadiid, qalab iyo xayawaan ah ee uu u adeegsadey fal-dembiyeedka.
6. Hantida, qalabka iyo gaadiidka lala wareego ee ku xusan faqradda (5) waxay noqonayaan hanti qaran ama dawladeed.
7. Dhammaan dhuxusha ku xusan faqrada (1), (2) iyo xaabada ku xusan faqradda (4) waa in dawladdu la wareegtaa marka ay qabato, iyadoo laga soo qaadayo hanti dawladeed.
8. Lawareegista ku xusan faqradda (7) waxay ku bedeli karaan hay'adaha fulinaya xeerkan gubista dhuxusha, xaabada iyo agabka kale ee ay qabtaan haddii markaas lawareegistu aanay suurta gal ahayn.

Qodobka 20-aad
Mamnuucista Soo Gelinta iyo Beerista Dhirta Qalaad

1. Waxaa reebban in la ogolaado keenista iyo beerista noocyada dhirta qalaad ilaa qiimayn Deegaan lagu sameeyo oo tilmaamaysa in aanu wax dhib ah ku keenayn dhirta dalka ka baxda, biyaha, Deegaanka iyo caafimaadka dadka iyo xoolaha, oggolaanshona laga haysan Wasaaradda.
2. Wasaaraddu iyadoo la kaashanaysa xarun cilmi baaris ama waxbarasho, waa in ay soo saartaa liiska noocyada dhirta khatarta ku ah Deegaanka, kuwaasoo ay reebban tahay in dalka la soo gasho.
3. Wasaaraddu waa in ay diyaarisaa qorshe wax looga qabanayo dhirta qalaad ee horay dalka loogu beeray ama ka baxday oo xadgudubka ku ah xeerkan.
4. Qof kasta oo jabiya axkaamta qodobkan wuxuu gelayaa dembi ciqaabtiisu tahay xabsi u dhexeeya Hal sano ilaa Saddex sano iyo ganaax lacageed oo aan ka yarayn Afartan iyo Shan Malyan Sh. So.

Qodobka 21-aad
Mamnuucista kaamamka ama Xeryaha laga yagleelo dhul-daaqsimeedka

1. Waxaa reebban in kaam ama xero laga dhextaago goobaha xoolo daaqeenka ah.
2. Qof kasta oo jabiya axkaamta faqrada 1-aad wuxuu galayaa dembi ciqaabtiisu dhan tahay xarig u dhexeeya lix bilood ilaa saddex sano ama ganaax aan ka yarayn Toban iyo Shan Malyan Sh. So ama labada ciqaabood oo wada socda.
3. Haddii qofka galay dembiga ku xusan faqrada 1-aad uu yahay qof ku cusub deegaannada Puntland waxaa la siin karaa digniin uu kaga guuro goobta daaqsinta ah ee uu sida khaladka ah u degay.
4. Isla ciqaabka ku xusan faqrada 2-aad waxaa lagu qaadayaa qofkii ku rakiba dul daaqsimeedka Tuyubka biyaha lagu kaydiyo haddii uu dan ganacsi ka leeyahay iyo mid shakhsi ah intaba.

Qodobka 22-aad
Mamnuucista Ceshiimada iyo Gubista Xeryaha

1. Waxaa reebban in si kas ah loo gubo xero, iyadoo looga gol-leeyahay ceshiimo daaq, biyo ama si kale oo kasta oo xaasidnimo iyo xilkasnimo ah.
2. Waxaa reebban nooc walba oo ceshiimo ah haddii ay ahaan lahayd mid loo sameeyo ujeeddo daaq, mid biyood iyo mid xero ah.
3. Qofka gala dembiyada ku xusan faqrada (1) iyo (2) waxaa lagu ciqaabayaa xabsi u dhexeeya lix bilood ilaa saddex sano ama ganaax aan ka yarayn Todoba Malyan sh. So ama labada ciqaabood oo wada socda.

Qodobka 23-aad
Xirmaysiga gaarka ah ee daaqa

1. Waxa reebban in si gaar ah loo ooto (loo xirmaysto) dhul-daaqsimeed.
2. Lama bixin karo Ruqsad oggolaanshiyo ah oo ku aadan oodashada dhul-daqsimeedka.
3. Waxaa reebban in si gaar ahaaneed loo ooto dhul-cawseedka, dhulka kaymaha, balliyada, kobaha iyo dhulka biya qabatinka leh.
4. Wasaaraddu iyadoo la tashanaysa guddiyada Deegaanka, maamulada gobollada, degmooyinka iyo tuulooyinka waxay baabiinaysaa dhulka sida sharci darada ah loo ootay, kaasoo aan waafaqsanayn qodobkan faqradiisa (1).
5. Qof walba oo u xirmaysta goob daaq-simeed si uu caws uga gurto ama ceshiimo uga dhigto, wuxuu gelayaa dembi ciqaabtiisu tahay xabsi u dhexeeya laba sano ilaa Shan sano iyo ganaax u dhexeeya Konton Malyan ilaa Sagaashan Malyan Sh.So. ama labada ciqaabood oo wada socda.
6. Xirmaysiga ku xusan faqrada (1) ma soo gelayaan cidii goob aan daaqsin ahayn ku tabacda ama noolaysa.

Qodobka 24-aad
Barkad ka qodista Dhul Daaqsimeedka iyo Goobaha Biya Qabatinka

1. Waxaa reebban in barkad laga qodo dhulka xoolo daaqeenka ah dhexdiisa iyo goobaha biya qabatinka ah.
2. Qof kasta oo jabiya axkaamta ku xusan faqrada (1) wuxuu galayaa dembi ciqaabtiisu dhan tahay xarig u dhexeeya hal sanno ilaa saddex sanno ama ganaax aan ka yarayn boqol malyan Sh.So. ama labada ciqaabood oo wada socda.
3. Waxaa soo hoos galaya baraagaha lagu mamcuunay faqradda (1), kuwa loo qodo danta guud.
4. Maxkamadda ama ciddii kale ee fulinaysa xeerakan waxay amri kartaa qofka gala dembiga ku xusan faqrada (1) in ay sidii hore ku soo ceshaan goobaha ay qodeen ama waxyeelada deegaanka u gaysteen.

Qodobka 25-aad
Iswaafajinta ka faa'iidaydiga Biyaha iyo Ilaalinta Deegaanka

1. Wasaaraddu iyadoo la tashanaysa hay'adaha ay khusayso waa in ay hirgelisaa hababka lagu maaraynayo qulqulka biyaha iyo khasaaraha Deegaan ee ay gaystaan, sidoo kalena dhiirigelisaa hirgelinta dhammaan hababka lagu qabanayo biyaha roobka.
2. Wasaaraddu waxay awood u leedahay, iyadoo la kaashanaysa hay'adaha kale ee ay khusayso, burburinta berkedaha dhibaata ku keeni kara Sabo-Deegaaneedka.
3. Dhulka miyiga ah ka hor inta aan laga dhisin goob ganacsi biyood ama ceelal, ha noqdaan kuwo dadku wada leeyahay ama kuwo si gaar loo leeyahay, waa in ay oggolaansho Wasaaradda ka haystaan.

Qodobka 26-aad
Ilaalinta Baraha Biyaha

1. Goobaha laga dhaamiyo biyaha dadku isticmaalo waxa loo ilaalin ayaa siyaabaha soo socda: -
 - b. waa in xayndaab lagu wareejiyaa bedka ay ku fadhiyaan biyuhu.
 - t. waa in biyaha laga ilaaliyaa qashinka iyo dikhowga ka dhasha sunta xoolaha, bacrimiyeyaasha beeraha, iyo waxyaabaha kale ee wasakh dhalin kara.
 - j. waa in aanay noqon balliyada biyaha iyo xurfooyinka kuwa gaar loo leeyahay ama laga ganacsado.
 - x. Waa in la daryeelaa dhirta ka baxda agagaarka goobaha biyaha.
 - kh. Nidaam-darrada, dagaalka ama wax walba oo carqalad ku keeni kara dadka biyaha u soo doonta balliyada ama xurfooyinka.
 - d. Waa in la mamnuuca in goobaha biyaha laga dhaansado iyo nawaaxigooda lagu qubo wax qashin ah, noocuu doono ha noqdee.
2. Isticmaalka iyo maamulka biyaha waa in aan looga faa'iidaysan qaab aan caddaalad ahayn oo dhiig-miirasho ah, taasoo keeni karta nabaad-guur iyo khilaaf.
3. Qof walba oo jebiya qodobkaan wuxuu galay fal dembiyeed, waxaana lagu xukumayaa ciqaab xarig ah oo u dhexaysa lix bilood ilaa laba sano iyo ganaax lacageed oo u dhigma dhibaataada Deegaan iyo bulsho ee falku sababay.
4. Hadii fal dembiyeedku uu khasaare ama dhaawac u gaysto qof kale waxa lagu xukumayaa in uu siiyo cidii uu dhaawaca ama khasaaraha gaarsiiyey magdhaw u dhigma dhawaaca ama khasaaraha uu gaystay.
5. Waxaa mamnuuc ah in qof ama hay'ad gaara ama mid dawladeed ay ka qodo, ama dhisto xurfo biyood dhul daaqsimeedka, ilaa ay Wasaaraddu qiimayso saamaynta deegaan iyo bulsho ee qodista ay keeni karto.

Qodobka 27-aad
Laynta, Dhaawicista iyo ka Ganacsiga Duurjoogta

1. Waxaa reebban dilka, dhaawicista, qabsashada iyo ka ganacsiga duurjoogta nooc kasta oo ay tahay.
2. Qof kasta oo gala dembiga ku xusan faqrada 1-aad wuxuu mutaysanayaa ciqaab xabsi oo udhexaysa lix bilood ilaa saddex sano ama ganaax u dhexeeya Toban Malyan ilaa Konton Malyan Sh.So. ama labada ciqaabood oo wada socda.
3. Ciqaabta ku xusan faqrada 2-aad waxaa lagu qaadayaa qof kasta oo ku andacooda in uu u dishay duurjoog ujeeddo caafimaad, cunto ama dhaqan dhaqaale.
4. Waxaa laga soo reebayaa axkaamta ku xusan faqradda koowaad 1-aad haddii qof ogolaansho ka haysta Wasaaradda uu u soo qabto duurjoogta sababo cilmi baaris ama in uu ku xannaaneeyo goob xafidan oo aan ka baxsanayn Deegaanada Puntland.
5. Waxaa laga soo reebayaa axkaamta ku xusan qodobkan haddii qofku xayawaanka u dilay ama u dhaawacay isaga oo ka difaacaya naftiisa ama naf kale, hantidiisa ama hanti kale.

6. Waxaa kale oo laga soo reebayaa axkaamta ku xusan faqradda koowaad (1) haddii dawladdu layso duurjoogta halista ku ah degaanka marka cilmi-baaris lagu ogoodo in badashadeedu keenayso dhibaato caafimaad ama dhib kale oo lid ku ah badqabka bulshada.

QAYBTA 5-aad

KA HOR-TAGIDDA IYO XAKAMAYNTA DHIKHAWGA

Qodobka 28-aad

Mamnuucidda Guud ee Dikhawga

1. Qof kasta oo dikhaw u gaysta ama u fasaxa qof kale in uu dikhaw u gaysto Deegaanka qaab xad-gudub ku ah Xeerkan ama xeerarka kale ee u degsan Deegaanka, wuxuu gelayaa dembi.
2. Marka la go'aaminayo in la siiyo ruqsad ama cid loo oggolaanayo in ay qashin ku shubto Deegaanka ama dikhaw kusii dayso, iyo shuruudaha loogu oggolaan karo, golaha degmadu ama cidda kale ee qaabilsan hawshan waa in ay hubisaa in hawsha loo qabto habka ugu habboon ee ugu macquulsan.
3. "Qaabka ugu habboon ee ugu macquulsan" marka laga hadlo qaadidda qashinka ama sii-deynta sawaxanka (jabaqda weyn), waxaa loola jeedaa qaabka ugu habboon ee looga hor-tagti karo ama hoos loogu dhigi karo saameynta xun ee ku imaanaysa caafimaadka aadanaha, nolosha ama Deegaanka, iyadoo maskaxda lagu hayo qiimaha ay hawshu ku kaceyso marka la eego duruufaha ka jira Puntland iyo wixii khatar ah ee la xiriirta qaabka la adeegsanayo.
4. Qofna kuma daadin karo sun sababi karta in hawadu sumowdo, taasoo lid ku ah Xeerkan.
5. Qofna ma sii deyn karo, ama ma sababi karo in la sii daayo, sawaxan dhaafsiisan heerka la oggol yahay sida ku xusan halbeegyada lagu cabiro jabaqda ee Wasaaraddu dejisay.
6. Qofka daadiya walxo sun ah ama fura sawaxan isagoo isaga indhatiraya qaababka habboon ee ku xusan nidaamka wasaaraddu dejisay wuxuu gelayaa dembi.

Qodobka 29-aad

Ka-Hortagga iyo Xakameynta Isku-Dhafan ee Dikhawga

Wasaaraddu, si ka-hortag iyo xakameyn dhameystiran loogu sameeyo wasakhda, waxay bixinaysaa tilmaamo hagaya hababka ugu macquulsan ee looga hor-tegi karo ama hoos loogu dhigi karo saameynta aan fiicnayn ee ku iman karta Deegaanka, sida: -

- b. Nooca qashinka iyo sida uu Deegaanku ugu nugul yahay saameynta uu leeyahay qashinkaas.
- t. Saameynta dhaqaale, iyo saameynta gaarka ah ee hab walba uu ku yeelan karo Deegaanka.
- j. Heerka aqoonta farsamo iyo in habka la raacay si wanaagsan loo dabbaqi karo.

Qodobka 30-aad

Waajibaadka La-Jaan Qaadidda Isbeddellada Farsamada Casriga

1. Wasaaraddu waa in ay, iyadoo la kaashanaysa hay'adaha kale ee ay khusayso, ka hortagtaa ama yaraysaa raadadka ka dhasha sumaha wasakhda ah ee ka dhasha adeegsiga farsamooyinka casriga ah (tiknoolajiyadda).
2. Qof kasta oo fulinaya hawl saamayn ku leh Deegaanka waxaa laga doonayaa in uu raaco amarka ay Wasaaraddu ka soo saarto habka adeegsiga (dabbaqidda) horumarka teknoolojiyadda si looga hor-tago ama hoos loogu dhigo wasakhaynta Deegaanka.

Qodobka 31-aad

Waajibaadka shaacinta Macluumaadka (xogta) si looga Hortago Dikhowga

Iyadoo ujeedku yahay fududaynta ka hor-tegista iyo wax ka qabashada dikhowga, Wasaaraddu waxa ay soo saari kartaa shuruuc waajibinaysa in uu xog soo gudbiyo -:

- b. Qofka leh ama ka shaqeeya mashruuc waraab, qashin gurid, warshad wax soo saarta, warshad lagu nadiifiyo qashinka, goob lagu daadiyo qashinka adkaha, goob ganacsi ama lagu keydiyo shidaalka, geerash iyo meel walba oo shaqada ka socota uu ka soo baxo qashin dareere ah, ama wasakh kale oo Deegaanka soo gaarta.
- t. Hay'ad walba oo waajib sharci loogu leeyahay in ay dikhowga ama wasakhda ka ilaaliso agagaarka ay masuulka ka tahay.

Qodobka 32-aad

Ogaysiinta Joojinta Hawl la Oggolaaday

1. Haddii Wasaaraddu u aragto in hawl sii wadiddeedu ay khatar weyn ku tahay Deegaanka, waa in ay siisaa cidda hawsha wada ogaysiin ay ku joojineyso hawsha.
2. Ogeysiintan joojinta ah ee ku xusan faqradda 1-aad waa in ay: -
 - b. Qeexdaa khatarta hawshu ay ku hayso Deegaanka.
 - t. Qeexdaa tallaabooyinka loo baahan yahay in hawsha laga qabto iyo muddada ay tallaabooyinkaas qaadanayaan.
 - j. Amar ku bixinaysaa in aan la oggoleyn in hawshu dib u billaabato illaa oggolaansho ay helayso.
 - x. Halka ay khuseyso in hawsha qaybteed oo keliya lagu xiro shuruudo oo hawsha la sii wado marka laga reebo inta la joojiyey.

Qodobka 33-aad
Ruqsadaha la Xiriira Maareynta Dikhawga

1. Waaxda Wasaaradda u qaabilsan Daraasadda Sahminta Saameynta Deegaanka iyo Bulshada ayaa bixinaysa ruqsadda la xiriirta wax-ka-qabashada dikhawga
2. Waaxdu waa in ay: -
 - b. Tixgelin siiso dadka soo codsanaya ruqsadaha hawlaha la xiriira maareynta dikhawga.
 - t. Bixiso ruqsadaha maareynta dikhawga hab waafaqsan xeerkan iyo xeerarka kale la jaanqaadaya.
3. Waa in aan Qofna ku lug-yeelan hawl wasakhayn karta hawada, biyaha ama dhulka in ka badan heerka la oggol yahay ama sida ku xusan Xeerkan iyo sida waafaqsan ruqsada maareynta dikhawga.
4. Waaxdu ma bixin karto ruqso illaa la hubsado cidda la siin ayo ruqsadda in ay awood u leedahay mag-dhowga dhibbanayaasha waxyeelladu ka soo gaari karto dikhawga iyo weliba nadiifinta Deegaanka hab waafaqsan mabda'a ah in "qof walba uu hagaajiyo wixii uu Deegaanka ka bi'iyeey".

Qodobka 34-aad
Codsiga Ruqsadda Dikhawga

1. Waaxda waxaa loo soo gudbinayaa codsi sheegaya in hawsha la qabanayo ay ka dhalaneyso dikhaw saameeya dhulka, biyaha ama hawada xad ka badan inta caadiga ah ama inta ku qeexan Xeerkan.
2. Codsiga walba waxa la soconaya khidmad lacag ah oo wasaaraddu jaangoysa.
3. Waaxda cid kale siin mayso xogta loo soo gudbiyey ee ku saabsan milkiilaha.

Qodobka 35-aad
Tixgelinta Codsiga

1. Marka codsiga soo gaaro, Waaxdu waa in ay: -
 - b. 30 maalmood gudahood ku war-gelisaa dadka hawshu khusayso.
 - t. waxay tix-gelin siineysaa wakiillada ka socda waaxaha Dawladda.
 - j. waxay tix-gelin siineysaa codsiga iyadoo qiimeyneysa dhammaan wakiillada.
 - x. Oggolaaneysaa ama diideysaa codsiga.
2. Waaxdu waxa suurto-gal ah ka hor inta aysan bixin ama diidin codsi sida ku xusan faqrada 1-aad: -
 - b. In ay dalbato in la sameeyo daraasad lagu baarayo saameynta Deegaan ee hawshu ku

- yeelan karto Deegaanka si waafaqsan Xeerka Daraasadda Sahminta Saameynta Deegaanka, haddii ay muuqato in aan laga fursan Karin samaynta daraasadaas marka la eego nooca hawsha la codsaday iyo dikhawga ka dhalan kara.
- t. In ay ka dalbato codsada in uu xog dheeraad ah ka soo gudbiyo goobta uu hawsha ka fulin ayo, qalabka ama agabka uu adeegsanayo iyo naqshadda farsamo ee uu adeegsanayo.
3. Haddii Waaxdu diiddo codsi loo soo gudbiyey waa in ay qoraal ahaan ku sheegto sababaha ay u cuskanayaan diidmada.

Qodobka 36-aad
Shuruudaha la socda Ruqsadda Dikhawga

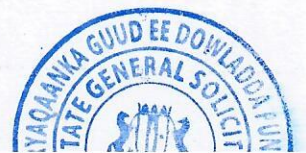
1. Ruqsadda lagu baxsho hab waafaqsan xeerkan waa in hab qoraal ah loo baxshaa, ayna yeelataa shuruudo la socda oo ku xusan ruqsadda.
2. Ruqsadda lagu baxsho hab waafaqsan xeerkan waa mid waqti cayiman ku eg, lana cusboonaysiin karo.

Qodobka 37-aad
Khidmadda Ruqsadda

1. Ruqsad kasta mid cusub iyo mid la cusbooneysiinayaba, sida ku xusan qodobka 34-aad, Waaxdu waxay ka qaadaysaa cidda loo sharciyeynayo khidmad go'an.
2. Khidmadda la qaadayo sida ku xusan faqradda 1-aad waxay ku saleysan tahay mabda'a ah "Hadba inta qofku Deegaanka dikhaw u gaysto ayuu bixinayaa oo kharash ah" sidaa darteedna:
 - b. Qofka dhaliya dikhawga ugu badan ayaa la saarayaa culeyska ugu badan ee lagu nadiifinayo Deegaanka.
 - t. Lacagta khidmadda waxa loo isticmaalayaa in lagu dhiirigeliyo hab dhaqan lagu dhowrayo Deegaanka, iyadoo khidmad aad u yar laga qaadayo hawlaha aan dikhawga badan gaarsiineyn Deegaanka.

Qodobka 38-aad
Cusbooneysiinta Ruqsadda Dikhawga

1. Cidda ruqsadda la siiyey waxay Waaxda ka codsan kartaa in loo cusbooneysiyo ruqsadda si waafaqsan xeerka.
2. Waaxdu waxay tix-gelineysaa codsi walba oo lagu dalbanayo cusbooneysiin muddo saddex bilood ah.
3. Waaxdu waxay: -
 - b. Oggolaan kartaa codsiga cusbooneysiinta ruqsadd.

- t. Diidi kartaa codsiga.
 - j. Codsan kartaa xog dheeraad ah.
4. Marka la gaarayo go'aanka ku xusan faqradda 3-aad, Waaxdu waa in ay tixgelin siisaa arrimaha soo socda: -
- b. Haddii codsaduhu u hoggaansamay shuruudihii ku qeexnaa ruqsadii hore,
 - t. Haddii codsaduhu ku dadaalay in uu hoos u dhigo dikhawga.
 - j. Saameynta dikhawga Deegaanka lagu sii daayay yeelan karo.
 - x. Wixii kale ee Waaxdu u aragto in ay mudan tahay tixgelin.

Qodobka 39-aad
La-noqoshada Ruqsadda Dikhawga

Waaxdu waxay kula noqon kartaa hab qoraal ah, ruqsadda hawlaha dikhawga uu ka dhasho haddii: -

- b. Cidda ruqsadda la siiyey ay ku xad-gudubto axkaamta Xeerkan ama xeerarka kale ee hoos yimaada.
- t. Cidda ruqsadda la siiyey kari weydo in ay u hoggaansanto shuruudaha ku qeexan ruqsadda.
- j. Waaxdu u aragto arrintaa in ay dan ugu jirto Deegaanka ama dadka.

Qodobka 40-aad
Diwaan-gelinta Ruqsadda Dikhawga

1. Wasaaraddu waa in ay haysaa diiwaanka dhammaan ruqsadaha lagu soo saaray si waafaqsan hagayaasha ku xusan xeerkan.
2. Diiwaanku waa in uu noqdaa dokumeenti dadku wada arki karo goor walba oo ay u baahdaan, una furan qof walba.

Qodobka 41-aad
Ciqaabta Dembiyada la xiriira qaybta 5-aad

1. Qof kasta oo gala dembi ka mida denbiya ku xusan qodobka 28-aad ilaa 33-aad waxaa lagu ciqaabayaa xabsi udhexeeya hal sano ilaa Shan sano iyo ganaax u dhexeeya Toban Malyan ilaa Sagaanshan Malyan sho.So.
2. Ciqaabta ku qeexan faqradda 1-aad waxaa dheeraad ku ah iyadoo qofka dembiilaha ahi ay maxkamaddu ku xukumi karto: -
 - b. In uu bixiyo kharashka ay dawladdu wax uga qabaneyso khasaaraha ama waxyeellada ka dhalatay dikhawga uu sii daayey.

- t. In uu mag-dhow siiyo cid kasta oo waxyeello ka soo gaartay, taasoo-noqon karta dayactir, hagaajin, ama mag-dhow le'eg hadba inta maxkamaddu go'aamiso.

QAYBTA 6-aad
MAAREYNTA QASHINKA

Cutubka 1-aad
Qashinka Adkaha ah
Qodobka 42-aad

Xilka Golaha Degmada ka saaran Maareynta
iyo Yareynta Qashinka Adkaha ah

1. Goleyaasha degmooyinku, si uu u yareeyo qashinka adkaha ah ee kasoo baxa Deegaannada uu ka hawlgalo, waa in ay soo saaraan: -
 - b. Shuruudaha looga baahyahay noocyada kala duwan ee qashinka isku meel lagu qubi karin ama in qashinka la kala saaro ka hor inta aan la qaadin.
 - t. halbeeyo hagaya nooca, cabbirka iyo astaamaha agabka ama qalabka qashinka lagu shubayo ama loo isticmaalayo.
 - j. Hannaan looga qayb geliyo hay'adaha gaarka loo leeyahay iyo ururada aan dawliga ahayn qorsheynta, wacyi-gelinta la siinayo dadka ka shaqeeya wax-soo-saarka, iibka, gaadiidleyda iyo kuwa kale, wacyi-gelintaas oo ku saabsan baahida loo qabo haamo ku habboon qashinka iyo weliba in qashinka la kala sooco ka hor inta aan la qaadin.
2. Goleyaasha degmooyinku, marka la eego baaxadda dhulka ay ka shaqeeyaan, waa in ay: -
 - b. Amraan in Daraasadda Sahminta Saameynta Deegaanka iyo bulshada lagu sameeyo dhammaan hawlaha waaweyn si qashinka adkaha ah si wanaagsan loogu maareeyo.
 - t. xaqijiyaan in loo maareeyo qashinka adkaha ah si waafaqsan qorsheyaasha horumarineed ee goleyaasha degmooyinka ay dejiyaan.
 - j. Hubiyaan in qashinka la kala saaro inta aan gaadiidka la saarin, qaab waafaqsan hal-beegyada uu u dejiyo Golaha Deegaanku.
3. Marka la doonayo in go'aan laga gaaro qaabka ugu habboon ee loo ururinayo, loola tacaalayo ama loo qubayo qashinka adkaha ah, maamulka dawladda hoose daraasad ayuu ka sameynayaa baaxadda dhulka hoos yimaada.

Qodobka 43-aad
Ka-Ururinta qashinka adkaha ah ee guryaha,
Suuqyada, Goobaha Ganacsiga iyo Hay'adaha kale

1. Golaha degmo kasta waa in uu sameeyaa daraasado joogto ah si uu u ogaado nooca wasakhda adkaha ah ee ka dhasha suuqyada, goobaha ganacsiga iyo hay'adaha, waana in uu jaangooyaa qaabka ugu habboon ee loo kala soocayo, loo keydinayo, ama loo fageyn karo qashinkaas.
2. Marka la jaangoynayo qaabka habboon ee loo keydin karo, ama loo fageyn karo qashinka adkaha ah ee ka dhasha suuqyada kala duwan, goobaha ganacsiga ama hay'adaha ku sugan dhulka hoos yimaada, Golaha Deegaanku wuxuu hubinayaa in qashinka adkaha ah la kala saaro, si habboon loo keydiyo iyadoo loo eegayo hadba asalka uu ka soo jeedo qashinku noole, caag, quraarad ama bir.
3. Wasaaraddu waxay soo saari kartaa nidaam heer Puntland ah oo lagu kala soocayo qashinka adkaha ah, nidaamkaas oo ay goleyaasha Deegaanku ka dhaqan-gelinayaan dhulka ay ka shaqeeyaan ee hoos yimaada maamulkooda.
4. Marka la eego ujeedada qodobkan "hay'ad" waxaa soo galaya dugsiyada waxbarasho, xafiisyada, cisbitaallada, booliiska, xeryaha ciidamada, kaamamka iyo ururrada kale kuwaasoo Wasaaraddu u garato in ay yihiin hay'ado marka laga hadlayo maareynta qashinka adkaha ah.

Qodobka 44-aad
Maareynta Qashinka Adkaha ah ee ka Dhasha Warshadaha

1. Golayaasha Degmadu waa in ay hubiyaan in warshadaha ku yaal Deegaannada hoos yimaada in ay leeyihiin ama diyaarsadeen agab iyo bed ku filan maareynta dhammaan qashinka ka soo baxa warshadaha, ka hor inta aan loo rarin meelaha loogu talo-galay.
2. Golayaasha degmadu waa in ay hubiyaan in haamaha qashinka ama goobaha ay warshaduhu u asteeyeen qashinka adkaha ah in ay yihiin nadiif, isla markaana aanay lahayn dukhsi ama cayayaan kale.
3. Wasaaraddu ka dib marka ay la tashato wasaaradaha iyo hay'adaha kale ee qaabilsan warshadaha, dhulka, caafimaadka iyo maamulka dawlada hoose, waa in ay ka soo saartaa shuruuc ay u hoggaansamaan noocyada kala duwan ee warshaduhu.
4. Goleyaasha degmooyinku marka laga hadlayo Deegaannada degmooyinka iyo tuulooyinka, waa in ay jaan-gooyaan: -
 - b. Hababka ugu macquulsan ee qashinka adkaha ah looga ururin karo goobaha uu ka dhasho, waxaayna keligood ama iyagoo kaashanaya shirkad ganacsi oo gaar loo leeyahay, u hawl-galayaan in dib loo soo cesho (qaan-dhabo) kharashkii lagu baxshay fageynta qashinka adkaha ah.
 - t. Qalab ku habboon iyo habab loo marayo marka la fageynayo qashinka adkaha ah.

j. Khidmadda lagu qaadayo qashinka adkaha ah.

Qodobka 45-aad
Goobaha lagu kala Wareejiyo Qashinka

1. Goleyaasha Deegaanku waxay cayimi karaan goobo gaar ah oo lagu qubo qashinka adkaha ah ee magaalooyinka, ama degmooyinka, ama Deegaannada kale ee uu ka dhasho qashin adke ah oo fara badan.
2. Ka hor inta golaha Deegaanku cayimin goob lagu kala wareejiyo qashinka wuxuu: -
 - b. Daraasad ka sameynayaa saameynta bulsho, caafimaad iyo Deegaan ee ka dhalan kara.
 - t. Hubinayaa in baaxadda goobtu tahay mid ku filan (waasac ah), isla markaana ka fog tahay meelaha dadku deggan yahay.
 - j. Hubinayaa in qashinka adkaha ah si joogto ah loo qaado, si uusan u fara badan.
 - x. Hubinayaa in goobta xayndaab lagu wareejiyo, si aysan isaga geli karin xayawaanka iyo dadka aan amarka u haysan.

Qodobka 46-aad
Fogeynta kama Danbaysta ah ee Qashinka Adkaha ah

Goleyaasha degmooyinka marka ay xulanayaan goobaha iyo qaababka ugu habboon ee qashinka adkaha ah looga fogeyn karo dhulka ay ka shaqeeyaan, waxay tixgelin siinayaan arrimaha soo socda: -

- b. Xaaladaha cimilada.
- t. Awoodda dhaqaale.
- j. Danaha bulshada.
- x. Faa'iidooyinka Deegaan, sixo iyo bulsho.
- kh. In la ballaarin karo baaxadda goobta.

Qodobka 47-aad
Xakamayta Qashinka Goobaha Dadku isugu Yimaado

1. Qof walba oo meherad ku haysta fagaare dadku isugu yimaado waa in uu sameeyo goob gaar ah oo dadku qashinka ku rido, si goobtu qashin uga badbaado.
2. Haddii qashin ka soo guuro ama ka soo yaaco guri/dhisme ay dad deggan yihiin oo u soo gudbo fagaare ay dadku isugu yimaadaan kormeeraha Deegaanku wuxuu ka dalbayaa cidda deggan guriga/dhismaha in ay sida ugu wanaagsan arrintaa wax uga qabtaan.
3. Haddii ay muuqato in qashin aad u fara badan uu ka imanayo guri/dhisme, kormeeraha Deegaanku wuxuu ka dalbayaa cidda deggan guriga/dhismaha in ay goobta agteeda ka sameeyso ama ka dhisto meel lagu ururiyo qashinka, si fagaaraha dadku isugu imanayo looga dhawro qashinkaas.

4. Haddii cidda deggan guriga/dhismaha ay diiddo oo wakhti go'an ugu hoggaansami weydo amarka uu siiyey kormeeraha Deegaanka sida ku xusan faqrada 2-aad iyo 3-aad, sarkaalku wuxuu qaadi karaa wixii tallaabooyin macquul ah ee xal noqon kara, wuxuuna kharashka ku baxay ka qaadayaa cidda deggan guriga/dhismaha.
5. Cid walba oo qodobkan ay khuseyso waxaa laga doonayaa in ay gurto qashinka ku ururay goobta loogu talo-galay ee uu asagu mas'uulka ka yahay, si joogto ah oo habboon.

Qodobka 48-aad
Fogeynta Qashinka ee Dadka Deggan Deegaannada
Gaarka Loo Leeyahay

Kormeeraha Deegaanku wuxuu ogeysiin qoraal ah siin karaa cid walba oo deggan Deegaan gaar loo leeyahay, isagoo amar ku siin aya in ay:-

- b. ka ururiyaan, ama ka qaadaan dhulka qashinka.
- t. ka nadiifiyaan qashinka.
- j. Daboolaan ama qariyaan qashinka si aan loo arag, waxayna ku fulin sida ku qeexan ogeysiinta, muddo cayiman.

Qodobka 49ad
Ciqaabaha Dembiyada la xiriira Cutubka 1-aad

1. Qof kasta oo cududaar sharci ah oo maangal ah aan haysan, diida ama ka baaqsada in uu u hoggaansamo axkaamta ku xusan qaybtan 1-aad wuxuu mutaysanayaa ciqaab xabsi ah oo u dhexeysa hal sano ilaa Laba sano iyo ganaax lacageed oo u dhexeysa Sideed Malyan ilaa Toban iyo lix Malyan Sh.So.
2. Ciqaabta ku qeexan faqradda 2-aad waxaa dheeraad ku ah iyadoo qofka dembiilaha ahi ay maxkamaddu ku xukumi karto: -
 - b. In uu bixiyo kharashka ay dawladdu wax uga qabaneyso khasaaraha ama waxyeellada ka dhalatay wasakhda uu daadshay.
 - t. In uu mag-dhow siiyo cid kasta oo waxyeello ka soo gaartay, taasoo noqon karta dayactir, hagaajin, ama mag-dhow le'eg hadba inta maxkamaddu go'aamiso.

Cutubka 2-aad
Qashinka Dareeraha ah

Qodobka 50-aad
Goobta Lagu Qubayo Qashinka Dareeraha Ah

1. Goleyaasha degmooyinka waxay bixin karaan amar iyo tilmaan ku saabsan sida loola tacaalayo, loona fogeynayo qashinka dareeraha ah ee ka soo baxa goobaha kala duwan ee degmada.
2. Iyadoo aan la jebineyn faqrada 1-aad, Wasaaraddu waxay soo saari kartaa tilmaameyaal gaar ah oo goleyaasha Deegaanku raacaan marka ay ka shaqeynayaan fageynta qashinka dareeraha ah guud ahaan ama noocyo gaar ah oo ka mid ah qashinkaas.

Qodobka 51-aad
Raridda iyo Asturidda Qashinka Dareeraha ah

Goleyaasha degmadu waxay tilmaameyaal iyo shuruudo ka soo saari karaan habka loo qaadayo wasakhda bullaacadaha iyo gufurka haamaha sunta, iyadoo la adeegsanayo gaadiid gaar ah oo loogu talo-galay.

Qodobka 52-aad
La-Tacaalidda Wasakhda Dareeraha ah

1. Maamulka degmadu waa in ay xaqiijiyaan in wasakhda bullaacadaha si habboon loo sifeeyo ama loo daweeyo, ka hor inta aan dibedda lagu qubin, si aysan u faafin cudurro ama khal-khal iyo xaaluf ugu keenin Deegaanka.
2. Haddii markaas maamulka degmadu aanu awoodin daawaynta ama sifaynta wasakhda bullaacadaha ee ku xusan faqradda 1-aad waa in ay xaqiijiyaan habab kale oo ku habboon kuwaasoo meel ku habboon u astaynaya qubista qashinka bullaacadaha.

Qodobka 53-aad
Fogaynta Wasakhda Dareeraha ah

1. Goleyaasha degmooyinku waa in ay asteeyaan goobo gaar ah oo loo asteeyay ku daadinta washada dareeraha ah sida godadka qashinka lagu qubo, qalab ama tasjiilaad dib u daaweeya qashinkaas ama goobo bullaacad ahaan u qaada.
2. Goleyaasha Deegaanku waa in ay hubiyaan, haddii ay jiraan goobo gaar ah oo loogu talo-galay in lagu qubo wasakhda dareeraha ah in dhammaan wasakhda dareeraha ah ee ka soo baxday

warshadaha, ganacsiga iyo kuwa kale ee ka soo baxa degmada in lagu qubo godadka loogu talo-galay oo keliya.

3. Wasaaraddu waa in ay soo saarto nidaam tilmaamaya habka ugu wanaagsan ee loola tacaali karo wasakhda dareeraha halista ah iyo tan aan halista ahayn ee ka dhalata warshadaha.

Qodobka 54-aad
Xakameynta iyo La-Socoshada Bullaacadaha

Kadib marka la dhiso, isla markaana uu hawl-galo hab-dhiska bullaacadaha magaalooyinka, Wasaaradda oo kaashanaysa goleyaasha Deegaanka, waa in ay gacan ka gaysataa qaadidda tallaabooyin joogto ah oo lagu hubin ayo in wasakhda bullaacaduhu sii deynayaan ay waafaqsan tahay heerka ay jaangoysay Wasaaraddu.

Qodobka 55-aad
Maareynta Biyaha Daadka

1. Gole kasta waa in uu degmada uu ka shaqeeyo ka hirgaliyaa moosas (kanaalo) dhulka looga qallajin ayo daadadka roobka.
2. Biyo-mareenka waa in gacanta lagu hayaa, loona dayactiraa danta loo dhisay.
3. Wasaaraddu waxay soo saari kartaa shuruuc ku saabsan: -
 - b. In kanaalada ama moosaska loo dhiso qaab daa-deg ah si aysan biyuhu u fariisan.
 - t. In kanaalada iyo moosaska dabool leeyihiin, isla markaana leeyihiin baro dhisan oo laga nadiifin karo haddii uu xirmo ama ay wax ku cufaysmaan.

Qodobka 56-aad
Ciqaabaha Dembiyada la xiriira Cutubka 2-aad

1. Qof kasta oo cududaar sharci ah oo maangal ah aan haysan, diida ama ka baaqsada in uu u hoggaansamo axkaamta ku xusan cutubka 2-aad wuxuu mutaysanayaa ciqaab xabsi ah oo u dhexeeya Hal sano ilaa Saddex sano iyo ganaax lacageed oo u dhexeeya Soddon iyo Shan Malyan ilaa Boqol iyo Toban Malyan Sh.So. ama labada ciqaabood oo wada socda.
2. Ciqaabta ku qeexan faqradda 1-aad waxaa dheeraad ku ah iyadoo qofka dembiilaha ahi ay maxkamaddu ku xukumi karto: -
 - b. In uu bixiyo kharashka ay dawladdu wax uga qabaneyso khasaaraha ama waxyeellada ka dhalatay wasakhda uu daadshay.
 - t. In uu mag-dhow siiyo cid kasta oo waxyeello ka soo gaartay, taasoo noqon karta dayactir, hagaajin, ama mag-dhow le'eg hadba inta maxkamaddu go'aamiso.

Cutubka 3-aad
Wasakhda hooraha ah ama hawada raacda
Qodobka 57-aad
Maareynta Wasakhda hooraha ah ee ka soo baxda Guryaha

1. Goleyaasha degmadu waxay hubin ayaan guryaha la deggan yahay: -
 - b. In ay leeyihiin bed ku filan oo leh meel hawadu ka baxdo.
 - t. In ay leeyihiin qaab qaacu uga baxo kushiinka ama jikada, isla markaana bed gudaha ah oo ku filan.

Qodobka 58-aad
Xakameynta Qashinka hooraha ah ee Warshadaha

- (1) Iyagoo tix-gelinaya jihada dabeysaha iyo talo-bixinta ka timid Daraasadda Sahminta Saamaynta Deegaanka, Goleyaasha degmooyinku waxay hubinayaan neefaha ka dhasha warshadaha in laga fogeeyo meelaha ay dadku deggan yihiin.
- (2) Gole deegaan walba wuxuu soo saarayaa shuruuc, hab-raac iyo ciqaab ku saabsan: -
 - b. In si joogto ah loo hubiyo in qalabka ama makiinadaha si wanaagsan u shaqeynayaan, isla markaana aysan soo deyn hoore sun ah.
 - t. In astaamaha shooladda (iskaalmiitada) uu qaacu ka baxo lagu xiro warshadaha aaladaha maamula neefaha ama yareeya.

Qodobka 59-aad
Neefaha iyo wasakhda ka Dhalata Gaadiidka

1. Wasaaraddu iyadoo la tashanaysa Wasaaradda Caafimaadka waa in ay soo saartaa xeerar gaar u qeexaya heerka ama caddadka la oggol yahay ee neefta Kaarboon mono Ogsaydh, haydaro-kaarboonnada iyo neefaha kale ee sunta ah, degmada gudaheeda.
2. Haddii ay jiraan shuruudo heer Federaal ah, goleyaasha degmadu waxay dhaqan-gelin ayaan shuruudahaas heerka qaran ah ee ku saabsan neefaha hawada lagu sii daayo.

Qodobka 60-aad
Ciqaabaha Dembiyada la xiriira Cutubka 3-aad

1. Qof kasta oo cududaar sharci ah oo maangal ah aan haysan, diida ama ka baaqsada in uu u hoggaansamo axkaamta ku xusan cutubkaan 3-aad wuxuu mutaysanayaa ciqaab xabsi ah oo u dhexeeya Hal sano ilaa Saddex sano iyo ganaax lacageed oo u dhexeeya Konton Malyan ilaa Laba Boqol iyo Konton Malyan Sh.So. ama labada ciqaabood oo wada socda.

2. Ciqaabta ku qeexan faqrada 1-aad waxaa dheeraad ku ah iyadoo qofka dembiilaha ahi ay maxkamaddu ku xukumi karto: -
 - b. In uu bixiyo kharashka ay dawladdu wax uga qabaneyso khasaaraha ama waxyeellada ka dhalatay wasakhda uu daadshay.
 - t. In uu mag-dhow siiyo cid kasta oo waxyeello ka soo gaartay, taasoo noqon karta dayactir, hagaajin, ama mag-dhow le'eg hadba inta maxkamaddu go'aamiso.

Cutubka 4-aad
Wasakhaha Halista ah

Qodobka 61-aad
Mas'uuliyadda Goleyaasha Degmooyinka kaga aadan
Wasakhda Halista ah

1. Goleyaasha degmooyinku waa in ay hubiyaan in Deegaannada ay ka shaqeeyaan ay leeyihiin: -
 - b. Hal-beegyo loo dejiyey in lagu cabiro maareynta wasakhda halista ah iyo in lagu dhaqmo wakhti walba.
 - t. Meel neefta ama qaaca ka baxo oo ay leeyihiin dhismayaasha ay ka dhalato wasakhda halista, isla markaana la xaqiyo in la raaco hal-beegyada loo dejiyey.
 - j. Wasakhda dareeraha ah in si habboon loola tacaalo, ama lagu sameeyo isbeddel (Laga dilo jeermiska) sida waafaqsan shuruudaha ka hor inta aan la qubin.
 - x. Wasakhda dareeraha halista ah in loola tacaalo sida waafaqsan shuruudaha Deegaanka warshadda ama goobta ka hor inta aan la qubin ama lagu shubin godadka ay dawladda hoose u qorsheysay ama meelaha bannaanka ah.
2. Shuruudaha iyo tilmaameyaasha uu dejiyo golaha Deegaanka ee ku saabsan Xeerkan, waa in ay waafaqsan yihiin shuruudaha ku qeexan Xeerkan.

Qodobka 62-aad
Daraasadda Sahminta Saameynta Wasakhda
Halista ku ah Deegaanka

1. Sida ku xusan faqrada 2-aad wasakhda halista ah waxaa loo gurayaa hab waafaqsan ilaalinta suuban ee Deegaanka.
2. Si haddaba loo xaqiijiyo ilaalinta suuban ee Deegaanka, waa in la sameeyaa Daraasadda Sahminta Saamaynta Deegaanka, ka hor inta aan wasakhda halista ah lagu daadin carrada, dhulka, hawada ama biyaha.

Qodobka 63-aad
Fogaynta kama damaysta ah ee Wasakhda Halista ah

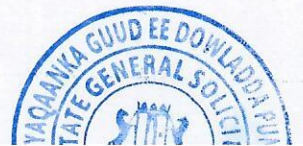
1. Wasaaraddu iyadoo la tashanaysa Wasaaradda Caafimaadka iyo maamulada degmooyinka waa in ay xaqiijisaa in qashinka ka dhasha daryeelka caafimaadka la kala saaro, laguna kala guro haamo leh calaamado kala duwan, laguna qaado gaadiid loo asteeyey.
2. Wasaaraddu iyadoo la kaashanaysa Wasaaradda Caafimaadka, waa in ay tilmaan ka bixisaa qaabka ugu habboon ee loo qubi karo noocyada kala duwan ee qashinka ka dhasha daryeelka caafimaadka.
3. Qodobkaan ka hadlaya “qashinka ka dhasha daryeelka caafimaadka” waxa ku jira, balse aan ku koobneyn, qashinka wata cudurrada, walxaha mudaca ah, kiimiko, sun-hiddeed, qashinka walxaha shucaaca bixiya, xinjir dhiig iyo dawo.

Qodobka 64-aad
Fogaynta Noocyada Kale ee Wasakhda

1. Wasaaraddu, iyadoo la kaashanaysa wasaaradaha iyo hay’daha kale ee ay khuseyso, waxay soo saaraysaa hababka ugu muhiimsan ee loo qaadi karo: -
 - b. Wasakhda ka dhalata xoolaha lagu qalo kawaanka.
 - t. Dawada xoolaha.
 - j. Wasakhda ka dhalata qodaalka beeraha.
 - x. Wasakhda kiimikada beeraha.
 - kh. Wasakhda kiimikada.
 - d. Wixii kale ee ay Wasaaraddu u aragto in ay yihiin wasakh.

Qodobka 65-aad
Awoodaha Guud ee Goleyaasha Degmooyinku
Ku Yareyn Karaan Qashinka

Iyadoo aan laga hor-imaaneyn awoodaha Golaha Deegaanka sharcigu u siiyey dhanka maareynta qashinka, gole deegaan kasta wuxuu yeelan doonaa awood uu kaga hor-tago, ama hoos ugu dhigo wasakhda adkaha, dareeraha, neefta ama sunta halista ah, Si loo maareeyo wasakhda, Wasaaraddu waxay kula talin kartaa Wasiirka qaabilsan dawladda hoose in uu qof u magacaabo awoodaha Golaha Deegaanka ee kari waayey in ay gutaan xilkooda, ama awoodohooda marka laga hadlayo arrimaha ku xusan qodobkan.

Qodobka 66-aad
Mamnuucista Wasakheynta Biyaha Badda

1. Waxaa reebban in gaadiidka baddu si sharci darro ah ugu safraan (shiraacdaan) biyaha Puntland ama u hoggaansami waayaan shuruucda iyo xeerarka caalamiga ah ee saldhigga u ah in gaadiidku Safar geli karo.
2. Lama Oggola in saxiimad, markab, maraakiibta gujiska ah, diyaarad ama aalad kale oo ah gaadiidka lagu qaado saliidda ama gaaska ay wasakh ku daadiyaan xadka biyaha Puntland, bedka qalfoofka ay ku fadhido (dhulka hoostiisa) ama aagga dhaqaalaha u gaarka ah, arrintaas oo noqoneysa fal-dembiyeed, Haddii ay sii socoto arrintan, maalin walba oo cusub waxaa loo xisaabinayaa in ay tahay fal-dembiyeed gaar ah.
3. Lama Oggola in Deegaanka badda iyo xeebta laga wasakheeyo dhanka berriga, sida kheyraadka dhulka, afka togagga (Togaggu halka ay badda kaga darsamaan), wasakhda ka dhalata cisbitaallada, ama tan ka dhalata warshadaha, dhismaha iyo haraadi kasta oo sun ah.

Qodobka 67-aad
Mamnuucista Sunta ama Qashinka Badda lagu Aaso

1. Wasaaraddu iyadoo la kaashanaysa hay'adaha ay khusayso, waa in ay dejisaa shuruuc lagaga hortagayo dikhawga badda uga yimaada sunta ama qashinka lagu aaso.
2. Dhammaan shirkadaha dalka laga leeyahay ama kuwa caalamiga ah ee haysta ruqsad ay ku sameeyaan hawlo macdan ama shidaal qodid ama sahmin ama hawlo looga faa'iidayanayo khayraadka badda waa in ay u hoggaansamaan shuruudaha ka degsan ilaalinta Deegaanka badda.

Qodobka 68-aad
Mamnuucista Qubista Walxaha Halista ah
Sida kiimikada iyo walxaha kale

1. Qofna kuma shubi karo ilaha biyaha ama Deegaanka intiisa kale walxo halis ah, kiimiko, saliid, ama isku-jir ka kooban saliid iyo kiimiko sida waafaqsan xeerarka iyo tilmaamaha uu qeexayo Xeerkan ama sharci kale oo qoran.
2. Qofkii ilaha biyaha ama Deegaanka intiisa kale ku shuba walxo halis ah, kiimiko, saliid ama isku-jir ka kooban saliid iyo kiimiko, wuxuu galay fal-dembiyeed.
3. Waa mas'uuliyad saaran urur ama shakhsi walba oo soo saara, rara, ka-ganacsada, isticmaala, keydiya ama quba kiimiko, saliid, maaddo sun ah, ama walxaha qarxa, in ay u hoggaansamaan xeerarka ay Wasaaraddu u dejisay bad-baadada aadanaha iyo nafleyda kale, isla markaana laga feejignaado waxyaabaha sababi kara xaalufka Deegaanka.

4. Si loo nidaamiyo soo saarista, kaydinta ama raridda walxaha halista ah, walxaha guban kara ama walxaha qarxa waxay ku amri kartaa milkiilayaasha walxahaas in ay yareeyaan saamaynta xun ee hawlhooda ku reebi karaan Deegaanka, iyadoo: -
 - b. Wasaaradda iyo hay'adaha kale ee ay khuseyso dhakhso ula socodsiiyaan marka ay qashin ama haraa daadinayaan.
 - t. In ay si deg-deg ah u nadiifiyaan goobaha saamaynta ka soo gaartay, iyadoo adeegsanaya qaababka ugu wanaagsan ee wax loo nadiifin karo.
 - j. In ay u hoggaansamaan amaawirta/tilmaamaha ay bixiso Wasaaraddu.
5. Wasaaraddu waxay joojin kartaa soo-saarista, kaydinta, goobta raridda iyo gaadiidka ama maraakiibta ilaa milkiilaha ama cidda ka shaqeysa ay u hoggaansanto axkaamta ku xusan faqrada 4-aad.
6. Wasaaraddu waxay maxkamadda ka dalban kartaa amar lagu joojinayo wax-soo-saarista, kaydinta, gudbinta, gaadiidka ama maraakiibta haddii milkiiluhu diido, in uu u hogaansamo axkaamta ku xusan faqradda 4-aad.
7. Iyadoo aan lagu xad-gudbeyn shuruudka kale ee jirta, Wasaaraddu waxay hubineysaa in dhammaan warshadaha soo saara ama dhaliya haraaga suntan ah ee halista ah ay waafaqaan shuruudka loo dejiyey ilaalinta Deegaanka, isla markaana sameeyaan hubin joogto ah iyo qiimeyn lagu eegayo saameynta ay ku leedahay Deegaanka.

Qodobka 69-aad

Ciqaabaha Dembiyada la xiriira Cutubka 4-aad

1. Qof kasta oo cududaar sharci la'aan, diida ama ka baaqsada in uu u hoggaansamo axkaamta ku xusan cutubka 4aad wuxuu mutaysanayaa ciqaab xabsi ah oo u dhexeeya saddex (3) sano ilaa Shan (5) sano iyo ganaax lacageed oo u dhexeeya 85,000,000 sideetan iyo 190,000,000 Shan Malyan ilaa Boqol iyo Sagaashan Malyan Sh.So. ama labada ciqaabood oo wada socda.
2. Ciqaabta ku qeexan faqradda 2-aad waxaa dheeraad ku ah iyadoo qofka dembiilaha ahi ay maxkamaddu ku xukumi karto-
 - b. In uu bixiyo kharashka ay dawladdu wax uga qabaneyso khasaaraha ama waxyeellada ka dhalatay wasakhda uu daadshay.
 - t. In uu mag-dhow siiyo cid kasta oo waxyeello ka soo gaartay wasakhda uu daadshay, taasoo noqon karta dayactir, hagaajin, ama mag-dhow le'eg hadba inta maxkamaddu go'aamiso.
3. Isla ciqaabta ku xusan faqradda 1-aad waxaa wehelin karta la wareegista gaadiidka ama aaladaha kale oo loo adeegsaday sun ku xabaalidda xad badeedka Puntland.

QAYBTA 7-aad
AWAAMIIRTA DIB-U- HAGAAJINTA DEEGAANKA
Qodobka 70-aad
Amarka Dib-u-Soo Noolaynta Deegaanka

1. Wasaaraddu waxay amar dib-u-soo nooleyn Deegaanka ah siin kartaa cid walba oo ku hawlan maareynta Deegaanka iyo kheyraadka debiiciga ah.
2. Amarka dib-u-soo nooleynta Deegaanka ee ku xusan faqradda 1-aad waxaa loo adeegsan karaa si:
 - b. Qofku Deegaanka dib ugu soo cesho xaaladdii uu ku sugnaa ka hor intii aanay iman xaaladda sababtay in amarka la bixiyo.
 - t. Looga hor-tago in qofku sameeyo ficil waxyeello ku keeni kara Deegaanka.
 - j. Qofka loogu xukumo in uu mag-dhow siiyo cid kasta oo ay dhibaato naf iyo maal ka soo gaartay.
 - x. Lacag ama kharash loo saaro qofka dhibta gaystay, taasoo ah qiimo macquul ah oo u dhigma kharashka maamulka ama ururrada ka bixi lahaa haddii dib loogu soo cesho Deegaanka sidii uu ahaa ka hor inta aysan iman xaaladda sababtay in amarka la soo saaro.
3. Amarka dib loogu soo nooleynayo Deegaanka waxaa ku jiri kara shuruudaha, kuwaasoo waajibaad saaraya dadka loo adeegayo, si amarka si sahlan loo fuliyo.
4. Iyadoo aan la jebineyn raadka sharciyeed ee ka dhalanaya faqradda 2-aad ama awoodaha Wasaaraddu ay wax uga qaban karto dib-u-soo nooleynta Deegaanka, amarka dib loogu soo nooleynayo Deegaanka wuxuu waajib uga dhigayaa qofka amarka la siiyey: -
 - b. in uu qaado tallaabo looga hor-tagayo bilaabista ama sii socoshada dikhowga (wasakheynta).
 - t. In uu dib u soo nooleeyo dhulka, iyadoo ay ku jirto beddelaadda carrada, beerista dhirta, iyo tarminta ugaarta, dayactirka goobaha taariikhiga ah ama bedka dhulka ku qeexan amarka.
 - j. In uu qaado tallaabo looga hor-tagayo bilaabista, ama joojinta waxyaabaha halista ku ah Deegaanka.
 - x. In uu joojiyo tallaabo kasta oo wasakh sun ah oo keeni karta dikhaw Deegaan ama khatar Deegaan.
 - kh. In uu saaro ama yareeyo dhaawac kasta oo dhulka ama Deegaanka gaaraya.
 - d. In uu ka hor-tago dhaawaca gaaraya dhulka, Deegaanka, keydka biyaha ku jira dhulka hoostiisa, dhirta iyo xayawaanka ku nool dusha iyo hoosta dhulka ama Deegaanka ku hareersan dhulka ku xusan amarka.
 - r. In uu qashinka ku shubo meelaha loogu talo-galay.
 - s. In uu bixiyo wixii mag-dhow ah ee ku qoran amarka.

5. Marka ay gudanayso xilka ku qeexan faqraddan, Wasaaraddu waxay tix-gelin siineysaa:

- b. Mabda'a joogteynta isticmaalka kheyraadka, mabda'a feejignaanta, mabda'a ah in qof walba oo deeganka waseekhaya uu bixiyo kharash lagu hagaajiyo, mabda'a sinnaanta iyo wasakhda oo si wanaagsan loo maareeyo, iyo mabaadii'da kale ee la xiriira Deegaanka.
- t. Xuquuqda Dastuuriga iyo kuwa Sharci ee qofka amarku ku socdo la siiyey.

Qodobka 71-aad

Bixinta amarka dib u soo Noolaynta Deegaanka

1. Haddii Wasaaraddu u muuqato in qof uu waxyeellaynayo ama ay suurtagal tahay in uu waxyeello u gaysto Deegaanka, waxay qofkaas siineysaa amar dib loogu soo celinayo Deegaanka, iyadoo amar ku siineysa qofka in uu wax kaga qabto waxyeelada muddo aan ka yareyn soddon casho gudaheed oo ka bilaabaneysa wakhtiga amarka la baxshay iyo in uu magdhaw ka baxsho waxyeelada uu gaystay sida ku xusan hadba amarka.
2. Amarka ah in dib loo soo cesho Deegaanka waa in uu si cad oo la fahmi karo u qeexayaa in: -
 - b. Hawsha ay khuseyso.
 - t. Qofka ama cidda ay ku socoto.
 - j. Wakhtiga ay dhaqan-galeyso.
 - x. Hawsha ay tahay in la qabto si loo soo cesho Deegaanka iyo muddada la doonayo in hawsha lagu dhameeyo, taasoo aan ka yareyn soddon casho ama inta muddo ah ee ku qoran amarka.
 - kh. Awoodaha ay Wasaaraddu ku geli karto dhul, kuna fulin karto tallaabooyinka ku xusan xarafka (x).
 - d. ciqaabta la marinayo haddii la waafaqi waayo xarafka (x).
 - r. Xuquuqda uu u leeyahay qofka la siiyey amarka dib u soo celinta Deegaanka in uu amarkaas maxkamad u gudbiyo ama kaga dacwodo.
3. Waaxdu waxay kormeer ku sameyneysaa, ama cid kale u direysaa in ay kormeerto, hawl walba si ay u go'aamiso in hawshaasi waxyeello ku tahay Deegaanka, waxayna tix-gelin siineysaa natiijada ka soo baxda kormeerka in ay hawshaas u goyso amarka dib u soo celinta Deegaanka iyo in kale.
4. Waaxdu waxay dalbi kartaa, ama tix-gelin siineysaa tallooyinka cilmiga ah, kuwa xirfadeed iyo kuwa farsamo ee ay u aragto in ay wax ka tarayaan go'aan ka gaarista bixinta amarka dib u soo celinta Deegaanka.
5. Amarka dib u soo celinta Deegaanku kama harayo in uu daba-galo hawsha loo bixiyey amarka (waa uu jirayaa ama soconayaa), illaa sidii la rabay loo fuliyo.
6. Qofka la siiyey amarka dib-u-soo celinta Deegaanka, isagoo raacaya xeerkan, wuxuu u hoggaansamayaa dhamaan qodobbada iyo shuruudaha amarka la siiyey.

Qodobka 72-aad
Dib uga Fiirsashada Amarka Dib u hagaajinta Deegaanka

1. Muddo kow iyo labaatan casho ah gudaheed ka dib marka la siiyey amarka dib u soo celinta Deegaanka, qofka la siiyey amarka wuxuu qoraal ka fiirsasho amarka ah u soo gudbin karaa Wasaaradda, isagoo sharraxaya sababaha.
2. Haddii qofku soo gudbiyo codsi qoraal ah sida ku cad faqrada 1-aad, amarku waa jirayaa illaa wax laga beddelayo, la hakinayo ama gebi ahaan la tir-tiro amarka sida ku xusan faqradda 3-aad, haddiise wax laga beddelo oo keliya, amarku wuxuu ku sii soconayaa sidii wax looga beddelay.
3. Haddii codsi la soo gudbiyo sida ku qoran faqradda 1-aad, Wasaaraddu waxay muddo soddon casho ah gudaheed oo ka billaabaneysa maalinta codsiga la soo gudbiyey, dib uga fiirsaneysaa amarka dib u soo celinta Deegaanka, isla markaana cidda soo gudbisay codsiga waxay qoraal ugu gudbineysaa go'aanka ay ka gaartay codsiga.
4. Wasaaraddu, ka dib marka ay ka fiirsato kiiska, waxay xaqiijin kartaa, wax ka beddeli kartaa, hakin kartaa, ama dib ula laaban kartaa amarka dib u soo celinta Deegaanka.
5. Waaxdu waxay siineysaa cidda soo gudbisay codsiga ka-fiirsashada amarka dib u soo celinta Deegaanka, fursad ay ku hadasho Af-ahaan, ka hor inta aan la gaarin go'aanka.

Qodobka 73-aad
Fulinta Amarka Dib u Hagaajinta Deegaanka

1. Haddii qofka la siiyey amarka dib u soo celinta Deegaanku kari waayo, dayaco, ama diido in uu u hoggaansamo amarka la siiyey, Wasaaraddu iyadoo wadata hawl-wadeennada iyo saraakiisha u shaqeeya, waxay geli kartaa ama fari kartaa cid kale in ay gasho dhulka uu maamulo qofka amarka la siiyey, si ay u fuliyaan dhammaan axkaamta ku qoran amarka.
2. Wasaaraddu marka ay gudaneyso xilkeeda sida ku xusan faqradda 1-aad, waxay sharci ahaan xaq u yeelanaysaa in dib loogu soo cesho kharashka ka galay fulinta hawsha ku xusan faqradda 1-aad.

Qodobka 74-aad
Amarka Maxkamadeed ee Dib u Soo Celinta (hagaajinta) Deegaanka

1. Iyadoo aan laga hor-imaaneyn awoodaha Wasaaraddu ku bixin karto amar ku saabsan Deegaanka, maxkamaddu, haddii la hor keeno dacwad, waxay amar dib u soo celin Deegaan siin kartaa cidda waxyeellada gaarsiiyey, gaarsiinaysa ama damacsan in ay gaarsiiso Deegaanka.
2. Si looga fogaado tuhun, loogama baahna cidda dacwadda oogeysa in ay keento caddeyn ay ku muujineysa in ay dano gaar ah ka leedahay hantida ama Deegaanka dhibku gaaray.

Qodobka 75-aad

Ciqaabaha Dembiyada la xiriira awaamiirta dib usoo celinta Deegaanka

Qof kasta oo ku fashilma ama diida in uu u hoggaansamo awaamiirta dib u soo noolaynta Deegaanka ee ku xusan Xeerkan wuxuu gelayaa dembi ciqaabtiisu tahay xabsi aan ka badnayn 24 bilood ama ganaax aan ka badnayn 50,000,000 konton Malyan sh.So.

QAYBTA 8-aad

QIIMEYNTA SAHMINTA SAAMEYNTA DEEGAANKA IYO BULSHADA, KORMEERKA IYO DIIWAANGELINTA

Cutubka 1-aad

Daraasadda Sahminta Saamaynta Deegaanka/Bulshada iyo Dabagalka

Qodobka 76-aad

Fulinta Qiimeynta Saameynta Deegaanka iyo Xisaabinta

1. Qofna ma fulin karo hawl, qorshe ama mashruuc kaasoo ay suurtagal tahay in uu saamayn ku yeesho Deegaanka ilaa lagu sameeyo daraasadda Sahminta Saamaynta Deegaanka.
2. Wasaarad ama wakaaladi waa in aanay ruqsad ama oggolaansho siin hawl ama mashruuc saamayn xun ku yeelan kara Deegaanka ilaa lagu sameeyo daraasadda ku xusan faqradda 1-aad.
3. Daraasadda Sahminta Saameynta Deegaanka/Bulshada iyo la-socoshada iyo dabagalka Deegaanka waxaa lagu fulinayaa si waafaqsan Xeerka Sahminta Saamaynta Deegaanka iyo Bulshada.
4. Haddii arrin ku saabsan Saamaynta daraasadda Sahminta Deegaanka/Bulshada, dabagalka iyo kormeerka lagu sameeyey hab waafaqsan axkaamta xeerka Sahminta Saamaynta Deegaanka iyo Bulshada ay ka hor imaanayaan axkaamta Xeerkan, waxaa la qaadanayaa oo mudnaanta la siinayaa xeerka Sahminta Saamaynta Deegaanka iyo Bulshada.

Qodobka 77-aad

Qiimeynta Saameynta Deegaanka/Bulshada, dabagalka iyo Warbixinnada kormeerka

1. Qiimeynta saameynta Deegaanka/Bulshada, dabagalka iyo warbixinnada waa in ay fuliyaan khubarro ama shirkado aqoon u leh oo ay wakiilatay Wasaaraddu, sida ku xusan xeerka Sahminta Saamaynta Deegaanka iyo Bulshada.
2. Wasaaraddu waxay diiwaan- gelinaysaa dhammaan khuburrada ama shirkadaha loo igmaday in ay sameeyaan ama diyaariyaan daraasado ku saabsan qiimeynta saameynta Deegaanka/Bulshada iyo warbixinnada la xiriira.
3. Diiwaanka lagu kaydiyo xogaha iyo warbixinnadu waa in ay noqdaan mid dadku wada arki karo wakhti walba oo loo baahdo iyo cid walba oo u baahata.

Cutubka 2-aad
Diiwaangelinta iyo Kormeerka

Qodobka 78-aad
Diiwaanka Dukumintiyada

1. Cid walba oo fulineysa hawl saameyn weyn ku leh, ama ku yeelan karta, Deegaanka ama hawl kale oo kasta oo ay fasaxday ama la socoto Wasaaraddu, waa in ay haysaa diiwaanka dukumintiyada la xiriira: -
 - b. Caddadka wasakhda ah ama waxyaabaha ka dhasha hawsha.
 - t. Heerka ay gaarsiisan tahay hawsha uu hayo, taasoo tilmaan ka bixineysa qiimaha dhaqaale ee hawsha, laguna cabbirayo qiime lacageed-ka badeecada sanadkiiba.
 - j. Saameynta muuqata ee hawshu ku leedahay Deegaanka.
 - x. Ilaa iyo heerka loo hogaansamay shuruudaha ku xusan Xeerka.
2. Diiwaanka ku xusan faqradda 1-aad waxaa hubinaya sarkaal ay Wasaaraddu u xilsaartay qabashada hawsha kormeerka iyo kormeere Deegaan oo heer degmo iyo sarkaal kasta oo kale oo dawladeed haddii loo baahdo.

Qodobka 79-aad
U-Gudbinta Diiwaanka Wasaaradda

1. Diiwaanka ku xusan qodobka 84-aad waxaa sanad walba loo gudbinayaa Wasaaradda ama waaxda qaabilsan ee isla wasaaradda ama cidda wakiilka u ah gudbintaas oo aan ka dib dhici karin hal bil ka dib marka sanadku dhamaado.
2. Diiwaanka loo gudbinayo maamulka waxaa loo isticmaalayaa diyaarinta warbixinta ku saabsan xaaladda Deegaanku ku sugan yahay ee xeerkani amrayo.

Qodobka 80-aad
Magcaabista Kormeerayaal Deegaan

Wasaaraddu iyadoo ku salaynaysa baahiyaha jira, kuna soo saaraysa faafinta rasmiga ah ee dawladda, waxay magacaabi kartaa kormeerayaal Deegaan hadba tirada loo baahdo oo ah saraakiil dawladeed oo aqoonta hawsha leh, kana hawlgala hadba Deegaanka loo magacaabo sida ku xusan ogaysiinta faafinta rasmiga ah.

Qodobka 81-aad
Awoodaha iyo Xilalka Kormeerayaasha Deegaanka

1. Kormeeraha Deegaanku inta uu gudanayo xilalkiisa ku qeexan Xeerka ama shuruudaha hoos yimaada, goor walba asaga oo aan oggolaansho dalban: -

- b. Wuxuu geli karaa dhul, dhisme ama gaadiid si uu u go'aamiyo in Xeerka la waafaqay.
- t. Wuxuu dalbi karaa soo saaridda, kormeeridda, baaridda iyo xuquuqda lahaanshaha, diiwaanka, xogta iyo wixii kale ee dukuminti ah ee la xiriira Xeerkan ku saabsan Deegaanka iyo maareynta kheyraadka debiiciga.
- j. Baarintaanka iyo wareysiga si loo hubiyo in la waafaqay Xeerkan.
- x. Ururinta iyo keydinta muunadaha lagu ururiyey waxyaabaha la xiriira Xeerkan, iyo u gudbinta muunada, si loo tijaabiyo ama loo baaro.
- kh. In ay kormeer joogto ah ku sameeyaan goobaha dhulka ay ka shaqeeyaan, goobahaas oo laga soo saaro, dhoof lagu keeno, laga dhoofiyo, lagu keydiyo, lagu iibiyo, lagu qaybiyo ama lagu isticmaalo waxyaabo saameyn weyn ku yeelan kara Deegaanka, si loo hubiyo in la raacay shuruudaha ku qoran Xeerkan.
- d. In ay sameeyaan kormeer kasta oo loo baahdo si loo hubiyo in la waafaqay Xeerkan.
- r. In ay gacanta ku dhigaan warshad, qalab, walax ama wax walba oo ay u arkaan in loo adeegsaday fulinta fal-dembiyeed lid ku ah Xeerkan ama shuruucda hoos yimaada.
- s. In ay xiraan warshad walba oo Deegaanka ku qubta dikhaw ama wasakh si aan waafaqsaneyn Xeerkan muddo aan ka badneyn saddex asbuuc.
- sh. In ay Deegaanka ka soo saaraan ogeysiin u digeysa cid walba oo warshad ka shaqeysa ama wadda hawlo kale oo waxyeello ku ah Deegaanka, kana hor-imaneysa Xeerkan.
- dh. In ay ku amraan booliiska in uu soo qabto qofka loo arko in uu ku xad-gudbay Xeerkan.
2. Kormeeraha Deegaanka mar kasta oo loo baahdo, wuxuu qalab ka taagi karaa dhul, dhisme ama gaadiid si uu u hubiyo in la waafaqay Xeerkan.
3. Marka uu kormeeraha Deegaanku iridaha isugu dhufanayo (xirayo) warshad ama amar ku bixinayo in la joojiyo hawl socota sida ku qeexan faqrada 1-aad xarafkeeda (s), wuxuu uu bixinayaa ogeysiin hagaajin sida ku cad faqradda 1-aad xarafkeeda (sh).
4. Marka uu gudanayo xilkiisa sida ku xusan qodobkaan kormeeraha Deegaanku waa in uu si wanaagsan dadka ugu sheegaa qofka uu yahay iyo hawsha uu u socdo.

QAYBTA 9-aad

XOGTA DEEGAANKA, WAXBARASHADA, CILMI-BAARISTA IYO KA QAYB-GALKA BULSHADA EE GO'AAMADA KHUSEEYA DEEGAANKA

Cutubka 1-aad

Xogta Deegaanka

Qodobka 82-aad

Xorriyadda Helitaanka Xogta Deegaanka

1. Marka la eego axkaamta ku xusan faqradda 2-aad, muwaadin walba oo Puntland ku nool wuxuu xaq u leeyahay in uu helo xogta u furan dadweynaha ee ku saabsan fulinta Xeerkan iyo xogta ku saabsan xaaladda uu ku sugan yahay Deegaanka iyo khatarta jirta ama ku iman karta

- Deegaanka oo ay ku jirto wasakh walba oo lagu shubo biyaha, ciidda, hawada ama dhulka iyo weliba qubidda wasakhda halista ah.
2. Codsiga xog-doon ah ee ka dhasha faqradda 1-aad waa la diidi karaa: -
 - b. Haddii qayb ka mid ah xogta la doonayo aysan weli dhammeystirneyn, ama weli soo shaac bixin ama haddii codsiga yahay mid aan maan-gal ahayn ama aan faah-faahsaneyn.
 - t. Haddii xogtu wax u dhimeyso nidaamka iyo kala-dambeynta ama amniga qaranka.
 - j. Haddii lagu dhowrayo ganacsiga ama sirta wax-soo-saar.
 - x. Haddii la fahmi kari waayo waxa la codsanayo.
 - Kh. Haddii ciidda/qaybta xogta laga raadinayo aanay xogtaas waxba ka hayn.
 3. Haddii ay dhacdo in la diido codsiga xog-doon, ciidda diidmada sameysa waa in ay la timaaddo qoraal ay ku sheegeyso sababta ay u diidday.
 4. Wasaaraddu waxay daw (xaq) u leedahay helitaanka xogta ku saabsan fulinta Xeerkan, iyo xaaladda uu Deegaanku ku sugan yahay iyo weliba khatarta jirta ama ku soo food leh Deegaanka oo ay ku jiraan wasakhda lagu shubo biyaha, hawada, dhulka iyo daadinta wasakhda halista ah, si ay ugu suurto-gasho in ay gutaan xilalkooda ku aaddan Xeerkan ama shuruucda kale ee saldhigga u ah ilaalinta Deegaanka iyo ka faa'ideysiga kheyraadka debiiciga ah.

Qodobka 83-aad

Awoodda Ururinta, Asal-baarka iyo Faafinta Xogta Deegaanka

1. Wasaaraddu waxay ururisaa: -
 - b. Xogta ku saabsan Deegaanka iyo isbedalka Cimiladda
 - t. Iyadoo u hoggaansameysa shuruucda qoran, waa in ay gacanta ku dhigtaa wixii xog ah ee laga hayo Deegaanka iyo isbedalka Cimiladda.
 - j. Lafa-gurtaa xogta ku saabsan Deegaanka iyo isbedalka Cimiladda.
 - x. Dadka gaarsiisaa ama ku faafisaa xogta.
 - kh. Cid kale u dirtaa in ay daraasad ka sameyso waxyaabaha saameynta ku leh Deegaanka iyo arrimaha horumarinta.
 - d. Fulisaa ololeyaal iyo barnaamijyo wacyi-gelin dadka lagu barayo Deegaanka.
 - r. xogta la wadaagtaa hay'adaha ama ururrada aan dawliga ahayn ama ururrada kale ee heer gobol ama heer caalami.
 - s. kala shaqeysaa wasaaradda ay khuseyso dhanka maareynta Deegaanka.
 - sh. kala talineysaa Wasiirka xogta wixii ka dhiman ama baahi ah ee jirta.
 - dh. Dejeneysaa, iyadoo la tashaneysa Wasaaradaha ay khusayso, tilmaameyaal ama shuruudo lagu soo ururiyo, lagu kala saaro, laguna baahiyo xogta ku saabsan Deegaanka.

Qodobka 84-aad
Kaydka Dhexe ee Xogta Deegaanka

Wasaaraddu waxay dhisaysaa isla markaana hawl-gelinaysaa qaab loo keydiyo xogta guud ee Deegaanka, halkaas oo ay ku kulmayaan natiijo walba, xog kasta iyo tiro-koob kasta oo ay Deegaanka ka soo ururiyeen hay'adaha aan dawliga ahayn iyo kuwa dawliga ah.

Qodobka 85-aad
Warbixinta Xaaladda Deegaanka

1. Wasaaraddu (5) shantii sano mar ayey soo saaraysaa warbixin ku saabsan xaaladda Deegaanka iyo maareyntiisa, taasoo la hor-geynayo Golaha Wakiillada.
2. Wasaaraddu waxay soo saari kartaa ama daabici kartaa xog walba oo ay u aragto in dadku ka baran karaan Deegaanka iyo arrimaha la xiriira.

Cutubka 2-aad
Waxbarashada iyo Cilmi Baarista Deegaanka iyo Ka Qaybgalka Dadwayne ee Go'aamada Deegaanka

Qodobka 86-aad
Waxbarashada Deegaanka iyo Wacyi-gelinta

1. Wasaaraddu iyadoo la tashanaysa wasaaradda waxbarashada waa in ay xaqiijisaa ku darista aqoonta barashada Deegaanka iyo ilaalintiisa manaahijta waxbarashada dugsiyada.
2. Wasaaraddu waa in ay qorsheysaa, isla markaana fulisaa barnaamijyo kor loogu qaadayo aqoonta dadku u leeyahay hababka horumarinta waarta iyo maareynta Deegaanka.

Qodobka 87-aad
Cilmi-baarista Deegaanka

1. Wasaaraddu waa in ay daraasado ka sameysaa xaaladda uu ku sugan yahay Deegaanka, waxayna cilmi-baaris iyo saadaal ku samaynaysaa isbeddellada ku dhici kara Deegaanka iyo wixii daraasado kale ah ee wax ku biirin kara dejinta siyaasado, diyaarinta qorsheyaal ku saabsan maareynta iyo daryeelka Deegaanka.
2. Iyadoo aan wax loo dhimayn faqradda 1-aad, Wasaaraddu waxay hay'ad la talin u xilsaari kartaa hawlaha cilmi baarista Deegaanka, taasoo hawsheedu tahay isku dubaridka cilmi-baarista, abuurista xogta ku saabsan Deegaanka, la-socoshada iyo samaynta daraasado lagu hubinayo wax-ku-oolnimada tallaabooyinka la qaadayo.

Qodobka 88-aad

Ka-qayb galka dadweyne ee go'aan qaadashada arrimaha Deegaanka

1. Dadweynuhu waxay xaq u leeyihiin in wakhti hore lala socodsiiyo qorshaha ay mas'uuliyiintu ku fulinayaan go'aan kasta oo saameyn ku yeelan kara Deegaanka iyo weliba fursadaha ay kaga qayb-geli karaan go'aamadaas.
2. Dadweynuhu waxay xaq u leeyihiin in ay ka qayb galaan go'aannada lagu dejinayo siyaasadaha Deegaanka, qorsheyaasha fog iyo kuwa dhow iyo barnaamijyada iyo in ay ka qayb-galaan diyaarinta shuruucda iyo xeerarka la xiriira Deegaanka.
3. Xogta ku saabsan go'aannada saameynta ku leh Deegaanka waxaa loo bandhigayaa dadweynaha ka hor inta aan la gaarin go'aan.
4. Ka qayb-galka bulsho ee go'aannada la xiriira Deegaanka waa in loo maamulaa sidan: -
 - b. In dadweynaha wakhti hore loo sii sheego in go'aan la gaarayo, sida dejinta siyaasadaha, qorsheyaasha iyo barnaamijyada la xiriira Deegaanka.
 - t. In dadweynaha loo muujiyo in ay talo-bixin af iyo qoraalba ka geysan karaan siyaasadaha la soo bandhigayo, qorsheyaasha iyo barnaamijyada.
 - j. In dadweynaha loo oggolaado xogta ku saabsan Deegaanka si waafaqsan Xeerkan ama shuruucda kale ee jirta.
5. Wasaaradda iyo wasaaradaha kale ee ay khuseyso iyo wakaaladaha, waa in ay dhaqan-geliyaan habab loo ururiyo, loogana jawaab celiyo, tallooyinka, walaaca iyo su'aalaha dadweynuhu qabaan ee ku saabsan arrimaha la xiriira go'aannada Deegaanka sida: -
 - b. Qabashada dooda furan iyo dhegeysi.
 - t. Yagleelidda xarumo ka warbixiya xaaladda Deegaan, diiwaanno iyo miiska la geeyo cabashooyinka.

QAYBTA 10-aad

HESHIISYADA CAALAMIGA

Qodobka 89-aad

Heshiisyada Caalamiga ah ee Deegaanka

1. Wasaaraddu waxay ku dhaqmaysaa Heshiisyadda Caalamiga ah ee maareynta Deegaanka ee Soomaaliya qaybta ka tahay uuna ansixiyey Baarlamaanka Heer Federal.
2. Wasaaraddu waxay astaynaysaa qaababka lagu dhaqan-gelin karo heshiisyadaas, iyadoo lala kaashanayo wasaaradda ku shaqada leh ee heer Federaal.
3. Marka laga hadlayo heshiisyada caalamiga ah ee ku saabsan Deegaanka, Wasaaraddu waa in ay hay'dda dhigeeda ah ee heer Federaal gacan ka siisaa wixii wada-xaajood ah ee ku saabsan heshiisyadaas.
4. Wasaaraddu waxay diiwaangelinaysaa dhammaan baaqyada, axdiyada iyo heshiisyada caalamiga ah ee Soomaaliya qaybta ka tahay lana xiriira Deegaanka.

Qodobka 90-aad

Barnaamijyada Lagu Maareynayo qashinka iyo sumaha isaga goosha Xuduudaha

1. Wasaaraddu ka dib markay la tashato Wasaaradaha ay khuseyso, waxaa Maamulada heer faderaal ah la yeelan kartaa wada-xaajood ku saabsan barnaamijyada lagu maareynayo Deegaanka iyo siyaabaha looga hor-tegi karo ama hoos loogu dhigi karo saameynta Deegaan ee qashinka iyo sumaha isaga kala goosha xuduudaha.
2. Wasaaraddu iyadoo la kaashanaysa wasaaradda qaabilsan ee heer Federaal, waa in ay hirgelisaa wixii barnaamijyo ah ee ku saabsan maaraynta qashinka iyo sumaha isaga gudba xuduudaha aan la leenahay wadamada deriska.

QAYBTA 11-aad

AXKAAMTA LA XIRIIRTA MAALIYADDA IYO DHAQAALAHA

Qodobka 91-aad

Ilaha dakhli ee Wasaaradda

1. Xeerkani wuxuu yagleelayaa sanduuq dhaqaale oo lagu daryeelo Deegaanka.
2. Ilaha dhaqaalaha sanduuqa waa in ay ka koobnaadaan: -
 - b. Dhaqaalaha ay bixiso dawladdu heer Puntland iyo heer Federaal.
 - t. Khidmadaha la qaado ee ku xusan xeerkan iyo xeerarka kale ee xiriirka la leh.
 - j. Khidmadaha ka soo xerooda adeegyada ay Wasaaraddu bixiso.
 - x. Ganaaxyada laga qaado jebinta axkaamta Xeerka iyo shuruucda hoos yimaada.
 - kh. Deeqaha iyo qaaraanka meelo kale ka soo xerooda.

Qodobka 92-aad

Maamulka Sanduuqa Dhaqaalaha

1. Wasaaradda Maaliyadda ayaa mas'uul ka ah maamulka Sanduuqa.
2. Iyadoo la tashanaysa Wasaaradda Deegaanka, Wasaaraddu waxay siin kartaa dhaqaale cidii ku hawlan daryeelka Deegaanka iyo maareynta kheyraadka debiiciga ah.
3. Wasaaraddu waxay gacanta ku haynaysaa akoonnada bangiga lacagta Shillin Soomaaliga ama lacagaha qalaad ee sanduuqa.

Qodobka 93-aad
Xilka Ku Shaqeynta Hab-maamul Maaliyadeed hufan

Wasaaradda iyo hay'adaha kale ee lagu dhisay Xeerkan waa in ay waajibaadkooda u gutaan hab waafaqsan mabaa'diida maaliyadeed ee daahfurnaanta iyo isla xisaabtanka iyagoo xaqiijinaya in dakhligu noqdo mid si ku filan u daboola kharashka.

Qodobka 94-aad
Qiyaasaha Lacageed ee Wasaaraddu u baahan tahay

1. Wasaaraddu waxay diyaarinaysaa Miisaaniyad sannadeed ay ku muujinayso dakhliga iyo kharashka wasaaradda, iyadoo u gudbinaysa wasaaradda Maaliyadda si loogu daro Miisaaniyadda dalka.
2. Waxaa Maaliyadda wasaaradda loo maamulayaa hab waafaqsan nidaamka maamul maaliyadeed ee dalka.
3. Kharash lagama bixin karo keydka dhaqaalaha Wasaaradda illaa oggolaansho laga helo wasiirka, taasoo hoos imaanaysa qiyaasta sanadka kharashkaas la galay ama qiyaasta dheeriga ku ah.

Qodobka 95-aad
Akoonnada, hanti-dhawrka iyo Warbixin Sanadeedka

1. Madaxa xisaabaadka Wasaaradda waa in uu si wanaagsan u kaydiyaa ama u hayaa xisaabta iyo diiwaanka dhammaan wixii la kala gato iyo arrimaha la xiriira akoonnada xisaabaadka, waana in uu xaqiijiyaa in lacagta soo xeroota oo idil loo xereeyo, loo bixiyo, loona saxiixo si waafaqsan sharciga, isla markaana hantida iyo deynta, si wanaagsan loo maamulo loona xakameeyo.
2. Akoonnada lacagaha iyo maaliyadda wasaaradda waa in uu sanad walba dabagal ku sameeyaa xafiiska Hanti Dhawrka Guud.
3. Madaxa xisaabaadka Wasaaraddu waa in uu (30) soddon casho gudahood sanadku marka uu dhammaado u soo gudbiyaa: -
 - b. Wasaaradda warbixin sanadeed ku saabsan sanad xisaabeedka, warbixintaas oo ka kooban: -
 - i. xisaab xirrada
 - ii. warbixinta habka loo isticmalay lacagaha.
 - iii. wixii kale oo xog ah ee Wasaaraddu u baahato.
 - t. Hanti dhawrka warbixin xisaabeed ka kooban: -
 - i. akoonnada keydka dhaqaalaha ee sanadka.
 - ii. Warbixinta sannadka ee ku xusan faqradda 3-aad xarafka (b).
4. Hanti-dhawrka Guud waa in uu dabagal ku sameeyaa akoonnada Wasaaradda, isagoo laba bilood gudahood ku soo gudbinaya wixii uga soo baxay dabagalka xisaabeed ee uu sameeyey.

5. Wasaaraddu waa in ay nuqullo ka samaysaa warbixin sanadeedka iyo jawaabaha uu bixiyey Hanti-dhawrka Guud, si loo hor geeyo Golaha Wakiillada (30) soddon casho gudahood marka jaawaabaha Hanti-dhawrka ay soo gaaraan.

Qodobada 96-aad
Awoodaha Wasaaradda Maaliyadda ee dhanka
Canshuuraha iyo Khidmadaha

1. Iyadoo aan lagu xad gudbayn shuruucda u deggsan cashuuraha, Wasaaradda maaliyaddu, ka dib marka ay la tashato Wasaaradda, waa in ay miisaaniyadda sanadlaha ah ku dartaa:
 - b. khidmadaha laga qaado dadka isticmaala kheyraadka Deegaanka.
 - t. Ganaaxa laga qaado cidda waxyeello u geysata kheyraadka Deegaanka ama sababta dikhaw (wasakh).
 - j. Khidmadaha laga qaado alaabooyinka iyo qalabka waxyeelada u gaysta Deegaanka iyo caafimaadka.
2. Khidmooyinka ama canshuuraha ku xusan farqada 1-aad xarfaha (t) iyo (j) waxaa lagu go'aaminayaa wadaxaajood dhexmara wasaaradda maaliyadda iyo wasaaradda Deegaanka, iyadoo laga duulayo mabda'a "qofba hadba heerka uu Deegaanka dikhaw u gaysto oo kharash ah ayaa ku waajiba".
3. Wasaaradda Maaliyaddu waa in ay canshuur dhaaf ama canshuur dhimis u samaysaa dhammaan qalabka, agabka iyo hawlaha lagu dhiirigelin iyo Deegaan nadiifka ah, laguna yagleelayo hab bedel ka noqda tamarta dhuxusha iyo xaabada.
4. Khidmadda ay qaado wasaaraddu waxay ka mid noqonaysaa dakhliga guud ee Dawladda waxaana looga faa'iidayanayaa fulinta hawlaha wasaaradda iyo in lagu xaqiijiyo sii jiritaankeeda, iyadoo la raacayo hab xisaabeedka Dawladda.

QAYBTA 13-aad
RACFAANKA, BAARITAANKA DEMBIYADA IYO HABRAACOODA

Qodobka 97-aad
Racfaan ka Qaadashada Go'amada Maamul ee Wasaaradda

1. Qof kasta oo aan ku qancin go'amada Wasaaradda wuxuu xaq u leeyahay in uu racfaan u qaato maxkamadda sare ee Puntland muddo (30) soddon casho gudohood ah, isagoo raacaya hababka racfaanka looga qaato go'amada maamulka ah.
2. Go'aanka maxkamadda sare ka gaarto dacwadaas waxaa laga soo qaadayaa mid kama dammays ah oo aan racfaan dambe laga qaadan karin.

Qodobka 98-aad
Baaritaanka Dembiyada

1. Qof walba oo ka war haya xad-gudub lagu sameeyey Xeerkan ama shuruucda hoos yimaada, wuxuu warbixin u gudbin karaa laamaha fulinta sharciga ee awoodda u leh.
2. Hay'adda sharci fulin ee awoodda u leh waa in ay baaris ku sameysaa warbixinta ku xusan faqradda 1-aad, isla markaana haddii la helo caddeyn ku filan in dembi la galay hay'adda sharci fulin waa in ay dacwadda ku soo oogtaa cidda la sheegay in ay dembiga gashay.
3. Xeer ilaalinta guud xil ayaa ka saran dhaqaajinta dacwadaha la xiriira xeerkan ee lidka ku ah Deegaanka, iyadoo dhammaan hababka baarista dembiyada xeerkan u raacaya hab waafaqsan Xeerka Habka Ciqaabta Soomaaliyeed ee Xeer Lr.1 /1964 iyo xeerarka kale ee la xiriira.

Qodobka 99-aad
Is-hortaagga Fulinta Xeerka

Qofkii gacan u qaada, xanniba ama carqaladeeya sarkaalka loo xil saaray gudashada hawl ka mida hawlaha uu xeerinayo xeerkan ama xeer hoosaadyada kale ee hoos yimaada wuxuu gelayaa dembi, waxaana lagu ciqaabayaa marka ay ku caddaato, xabsi u dhexeeya (1) hal sano ilaa (3) saddex sano iyo ganaax aan ka badneyn 10,000,000 Sh. So Toban Malyan ama labada ciqaabood oo wada socda.

Qodobka 100-aad
Qaadista Mas'uuliyadda iyo Magdhaw ka bixinta
dhibta deegaan ee Dhacda

1. Qof kasta oo falkiisu ama dayacaadiisu uu sababo dhibaato soo gaarta Deegaanka ama cid kale, taasoo xadgudub ku ah axkaamta ku xusan xeerkan ama xeer hoosaadyada kale ee lagu fulinayo xeerkan, waxaa loo raacanayaa kharashka ku baxaya dhayidda ama wax ka qabashada dhibta uu gaystay, wuxuuna ka koobnaan karaa: -
 - b. Kharashka wax lagaga qabanayo dhibtii Deegaaneed uu gaystay iyo nadiifiintiisa.
 - t. Magdhawga dhibta soo gaartay hantida ama dadka.
2. Soo gudbinta ama xeraynta dacwad ku saabsan dhib ka dhalatay hawl Deegaanka laga qabtay waa in aan lagu celin ama lagu diidin waqti dhaafsan (in dacwadda xilligeedii la dhaafay).

Qodobka 101-aad
Bedelidda ganaaxyada iyo magdhawga ku qoran Shilin Soomaaliga ama Lacag Qalaad

1. Waxay maxkamadda awoodda u leh dhegaysiga dacwadaha ka dhasha Xeerkan u bedeli kartaa dhammaan ganaaxyada iyo magdhawga ku xusan lacag qalaad oo doollarka Maraykanka ah, marka ay timaado duruuf la xiriirta inaan Shilin Soomaaligu si rasmiya u shaqayn.
2. Garsooruhu wuxuu sarifka lacagta Doollarka Maraykanka ee ku xusan faqradda 1-aad ku salaynayaa qiimaha markaas sarifku ka marayo suuqyada dalka ama sarifkii ugu dameeyey ee wax lagu kala sariftay.

QAYBTA 14-aad
QODOBO GUUD

Qodobka 102-aad
Ku dhafidda arrimaha Deegaanka xeerarka qaybaha kale

1. Wasaaradaha iyo wakaaladaha ay khusayso, iyagoo la kaashanaya wasaaradda, waa in ay qaadaan tallaabooyin ku habboon oo lagu maaraynayo arrimaha Deegaanka, oo ay ka mid yihiin daaqa, caafimaadka guud, beeraha, biyaha iyo qaybaha kale ee xiriirka la yeelan kara ilaalinta Deegaanka si waafaqsan xeerarka degsan.
2. Haddii ay jiraan xeerar hore loo dejiyey waa in hay'adaha kor ku xusan dib u eegis ku sameeyaan si ay u xaqiijiyaan in arrimaha ilaalinta Deegaanka ee xeerkan ku xusan lagu daro xeerarkaas horay u degsanaa.

Qodobka 103-aad
Soo saarista Xeer Nidaamiyaal

Wasaaraddu waxay soo saari kartaa, iyadoo la tashanaysa wasaaradaha ama hay'adaha ay khusayso, xeer nidaamiyaal la xiriira: -

- b. Arrin kasta oo uu sharcigan oggolaaday in xeerhoosaad loo sameeyo.
- t. Hirgalinta iyo fulinta waaxyaha ay khusayso ee hay'adaha dawladdu u dhaqan gelinaya Xeerkan.
- j. Wixii kale ee lagama maarmaan ah ama ah hab la dejiyo si loogu guuleysto ama sare loogu qaado ujeedooyinka Xeerkan.

Qodobka
104-aad
Burin

Waxaa la buriyey Xeer, Xeer-hoosaad iyo wareegta kasta oo fulin kana horimaanaysa ama aan la jaanqaadi karin xeerkan.

Qodobka 105-aad
Dhaqan Galka Xeerka

Xeerkani wuxuu dhaqan gelayaa marka Golaha Wakiilladu ansixiyo, Madaxweynaha Dawlada Puntland saxiixo, laguna soo saaro faafinta rasmiga ah ee Dawladda Puntland.

